

СОЛИҚ ва БОЖХОНА ХАБАРЛАРИ

1994 йил январдан чиқа бошлаган, ҳафтада бир марта чоп этилади

№ 11 (1335) • 2020 йил 17 март

ISSN 2010-524X

Ассалом, Наврӯз!

УШБУ СОНДА

Камерал текширувнинг айрим жиҳатлари

3-бет

Жисмоний шахсдан ноутбук олдик. Солиқ оқибатлари қандай бўлади?

5-бет

Қонунчиликдаги янги ҳужжатлар

7-10-бетлар

Товарни текин бериш иқтисодий ўзини оқлаганда

11-бет

Онлайн-НКМга ўтилатганда

12-бет

Сайёр солиқ текшируви қандай текширув

13-бет

Четдан маҳсулот олиб кирилганда эътиборли бўлинг

16-бет

СОЛИҚ ТЎЛОВЧИ: ХУҚУҚ ВА МАЖБУРИЯТЛАРДАГИ ЎЗГАРИШЛАР

Янги Солиқ кодекси қабул қилиниши билан ўзгаришлар нафақат солиқ солиш тизими, балки солиқ тўловчиларнинг асосий ҳуқуқ ва мажбуриятларига ҳам дахл қилди.

Хусусан, солиқ тўловчиларда кўпроқ ҳуқуқлар пайдо бўлди (СК-нинг 21-моддаси):

Улар текширув материаллари бўйича солиқ органи томонидан қарор қабул қилинишида иштирақ этишлари мумкин. Бу билан уларда ўз позициясини ҳимоя қилиш, қўшимча ҳужжатлар тақдим этиш ва қўшимча текширув ҳаракатларини (хронометраж, ҳужжатларни текшириш, солиқлар ҳисоблаб чиқарилишини текшириш ва бошқалар) амалга оширишни талаб қилиш имконияти пайдо бўлади.

Илгари солиқ органи текширув натижаларини мустақил равишда кўриб чиққан, солиқ тўловчи эса якуний қарорга қонуний усул билан таъсир кўрсатиш имкониятига эга бўлмаган.

Солиқ тўловчи солиқ органларидан оладиган барча ахборот бепул бўлиши керак.

Илгари солиқ тўловчи қуйидагиларни олишга ҳақли эди, энди эса солиқ органи тақдим этиши шарт:

- солиқларни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида ахборотни;
- солиқ ҳисоботининг ва аризаларнинг шакллари;
- ҳисобот ва аризаларни тўлдирish тартиби ҳақида тушунтиришларни.

Солиқ тўловчининг солиқ органлари билан ўзининг вакили – солиқ маслаҳатчилари ташкилоти орқали ўзаро ҳамкорлик қилиш ҳуқуқи қонун билан белгиланди. Маслаҳатчилар солиқ тўловчи номидан солиқ органлари билан ёзишмалар олиб беришлари ва ҳатто солиқ ҳисоботини электрон шаклда топширишлари мумкин (СК 182-м.).

Мажбуриятларда ҳам ўзгаришлар рўй берди (СК 22-м.):

Лозим даражада расмийлаштирилган қақуриув хатини олганда солиқ

тўловчи ҳужжатларни кўриб чиқиш ёки тушунтиришлар бериш учун солиқ органига келиши шарт.

Солиқ тўловчи солиқ инспекциясини унинг юридик шахсларда, шу жумладан чет эл юридик шахсларида улуши борлиги ҳақида хабардор қилиши лозим, башарти у устав фонднинг 10%идан оғиса. Ушбу мажбуриятнинг киритилиши 2022 йил 1 январдан бошлаб ўзаро алоқадор тарафлар ўртасидаги битимларда нархнинг назорат қилиниши билан асосланади. Бироқ ҳозирнинг ўзидаёқ солиқ органини бундай улуш мавжудлиги ҳақида хабардор қилиш лозим.

Алоҳида бўлинма очишда таъсис ҳужжатларига ўзгартиришлар киритишдан ташқари, бир ой муддатда бу ҳақда ўз солиқ инспекциясини ҳам хабардор қилиш зарур.

Ўз контрагентларининг инсофлиги ва ишбилармонлик обрўсини текшириш солиқ тўловчининг ҳуқуқи эмас, балки мажбуриятига айланди. Солиқ кодексида бу лозим даражада эҳтиёткорлик деб аталади.

*Альберт САФИН
«Norma» МЧЖ эксперти.*

✓ ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ

ҚОНУНЧИЛИКДАГИ ЯНГИЛИКЛАР

Ўзбекистон божхона брокерлари уюшмаси (ББУ) ўз профессионал ҳамжамиятининг аъзолари учун ўтказган навбатдаги семинарда ташқи савдо соҳаси қонунчилигидаги муҳим янгиликлар ҳусусида гап борди.

Семинарда Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги, ДБК, Божхона институти, Ўзстандарт ва Ўзтест вакиллари, божхона брокерлари – фирма раҳбарлари (ББУ аъзолари), божхона расмийлаштируви бўйича мутахассислар иштироқ этди.

Инкотермс-2020 версияси, унинг янги қоидалари ва уларни қўллашнинг ўзига хос жиҳатлари ҳақида ББУ Эксперт кенгашининг раиси Холида Усмонова ахборот берди. Янги қоидалар бўйича қандай ишлаш ва нималарга эътибор қаратиш лозимлиги ҳусусида ББУ раисининг ўринбосари Энвер Халилов ўз тақдиротида гапириб берди. Нотик ТИФ соҳасидаги янгиликлар олиб кирган янги норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг муҳим жиҳатларига тўхталиб ўтди.

БЮДга тузатиш киритишдаги янгилик

Жорий йилнинг 11 майдан Божхона юк декларациясини ўзгартириш, унга қўшимча киритиш, уни қайта расмийлаштириш, қайтариб олиш ва бекор қилиш тартиби тўғрисидаги янги низом (АВ томонидан 10.02.2020 йилда 3220-сон билан рўйхатдан ўтказилган) кучга қиради. Ҳужжатда мазкур тартиб-таомилларни электрон ва қоғоз шаклидаги БЮД учун амалга ошириш тартиби

14-бетда

КИМ СОЛИҚ АУДИТИДАН ХАЛОС БЎЛОЛМАЙДИ

Солиқ аудити – бу «текширув» атамасига қараганда кулокка хуш ёқадиган «аудит» атамаси билан номланган солиқ текширувининг янги тури. Мазмун мохияти бўйича текширув бўлгани боис ушбу тартиб-таомилнинг хуш ёкишига умид боғлашга ўрин йўқ. Ҳақиқатда бу муайян давр учун барча солиқ турлари ҳисоб-китоби ва тўланишининг аниқлиги ҳамда тўғрилигини текширишдир. Солиқ аудитининг амалдаги қондалари ва жиҳатлари тўғрисида «NORMA» МЧЖнинг юридик масалалар бўйича эксперти Элеонора МАЗУРОВА сўзлаб берди.

Ҳозирги вақтда аниқ таомилга эга низом эндигина қабул қилишга тайёрланмоқда. Шу боис айна пайтда биз фақат Солиқ кодексига амал қилишимиз мумкин (СК 140-м.).

Аудит солиққа оид ҳуқуқбузарликлар ҳатарининг юқори даражасига эга солиқ тўловчиларга нисбатан

ўтказилади. Ёки – камерал текширув доирасида жўнатилган талабномага жавобдан солиқ органи норози бўлган тақдирда ўтказилади.

Солиқ аудити натижалари бўйича қўшимча солиқ ҳисобланиши ва молиявий санкциялар қўлланилиши мумкин.

Солиқ аудити ўтказиш тўғрисида ким қарор қабул қилади

Қарор солиқ органи раҳбари ёки унинг ўринбосари томонидан тасдиқланади. Унинг асосида Аудит ўтказиш тўғрисида буйруқ қабул қилинади. У солиқ тўловчи тўғрисидаги

маълумотларни, текширувчи шахслар рўйхати, солиқ аудитининг мақсади ва тасдиқланган текширув дастурини ўз ичига олади.

Солиқ аудитини ўтказиш тартиби

Солиқ инспекцияси органлари солиқ аудити ўтказилишидан камида 30 календарь кун олдин солиқ тўловчига уни ўтказиш тўғрисида хабарнома юбориши лозим. Мазкур ҳужжатда текширувни бошлаш санаси, текшириладиган со-

лиқлар рўйхати ва солиқ тўловчи тайёрлаши лозим бўлган ҳужжатларнинг дастлабки рўйхати кўрсатилган бўлиши керак. Шунингдек, у аудит ўтказиш учун зарур бўлган бошқа маълумотларни ўз ичига олиши мумкин.

Эътибор беринг!

2022 йил 1 январга қадар солиқ органлари солиқ аудити тайинланиши тўғрисида бизнес-омбудсманни хабардор қилиши шарт (МВ ва ДСҚнинг 10.01.2020 йилдаги Ахборот хабари).

Эътибор беринг!
Агар солиқ органлари солиқ тўлашдан бўйин товлаш белгиларини аниқлашса, улар солиқ аудитини солиқ тўловчини олдиндан хабардор қилмасдан бошлашлари мумкин.
Агар юридик шахс йирик солиқ тўловчилар тоифасига кирса, фақат йирик солиқ тўловчилар бўйича ҳудудлараро солиқ инспекцияси уни солиқ аудитидан ўтказиши мумкин.

ЖАВОБ БЕРАМИЗ

УЗОҚҚА БОРМАСДАН ҲАЛ ҚИЛСА БЎЛАДИМИ?

? Фискал хотирали НКМдан фойдаланилганда, ишга тушириш-созлаш ва рўйхатдан ўтказиш билан боғлиқ барча масалаларни тадбиркорлик субъекти рўйхатдан ўтказилган жойидаги туман (шаҳар)да ҳал қилиш мумкин эди. Энди эса онлайн-НКМни солиқ органида рўйхатдан ўтказиш учун тадбиркорларни ТХКМнинг марказий офиси ёхуд бошқа шаҳар ёки туманда жойлаштириш мумкин бўлган унинг филиалига юборишмоқда. Буни бошқа аҳоли пунктларига бормасдан удалаш мумкинми?

– Агар сизнинг шаҳрингиз ёки туманингизда сиз танлаган марказдаги онлайн-НКМга хизмат кўрсатадиган ТХКМ филиали мавжуд бўлмаса, ТХКМнинг марказий офиси ёки унинг филиалига бормасликнинг иложи йўқ. Гап шундаки, онлайн-НКМ ёки виртуал кассани солиқ органларида рўйхатдан ўтказиш юзасидан аризани тадбиркорлик субъекти раҳбари ва ТХКМ (ТХКМ филиали) раҳбари имзолашлари даркор.

бухгалтер.uz дан:

– Вақти билан ушбу тартиб-таомил онлайн шаклга ўтказилиб, мақбуллаштирилади, деб умид қиламиз. Зеро, барча юридик шахсларда электрон рақамли имзо мавжуд бўлганда бу соҳанинг ҳам бугунги шаклланаётган рақамли иқтисодиёт шарт-шароитларига мувофиқ ишлашга ўтиши замон талабидир.

Рустам ЁҚУБОВ, «Марон» ТХКМ мутахассиси.

Текшириладиган давр

Солиқ аудити фақат даъво қилиш муддати ўтмаган охириги солиқ аудитидан кейинги даврни қамраб олиши мумкин (СК 88-м.). Бироқ истиснолар ҳам мавжуд. Биринчи аудитни ўтказиш чоғида маълум бўлмаган янги ҳолатлар аниқланган тақдирда солиқ органлари такрорий текширувни тайинлашлари мумкин (СК 143-м.).

Қорхона ихтиёрий тугатилган ҳолда аудит унинг фаолиятининг охириги 3 йилдан кўп бўлмаган даврни қамраб олиши мумкин.

Солиқ аудити чоғида солиқ тўловчи текшириладиган давр учун солиқ ҳисоботида қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш ҳуқуқига эга бўлмайди.

Солиқ аудити таомили

Солиқ аудити муддати текширилувчига уни ўтказиш тўғрисидаги буйруқ топширилган кундан эътиборан ҳисобланади.

Аудит 30 календарь кун давом этади (СК 142-м.). Бироқ муддат икки

ёки уч ойгача узайтирилиши мумкин. Муддатни узайтириш тўғрисидаги қарор ДСҚ томонидан қабул қилинади.

Аудитнинг умумий муддати 6 ойдан ошиши мумкин эмас.

Эътибор беринг!

Солиқ органи раҳбари қўйидаги ҳолда аудит муддатини узайтиришга ҳақли:
• қўшимча ҳужжатлар ёки ахборот талаб қилиб олинганда (СК 146-м.);
• халқаро шартномалар доирасида чет эл ташиқлотларидан ахборот олинганда;
• экспертиза ўтказилганда;
• чет тилида ёзилган ҳужжатларни таржима қилишда.

Ўтказилган текширув тўғрисидаги далолатнома тузилган ва имзоланган кун солиқ аудити тугалланган деб ҳисобланади.

УШБУ СОНДА:

- **ҚОНУНЧИЛИКДАГИ ЯНГИЛИКЛАР** – Солиқ тўловчи: ҳуқуқ ва мажбуриятлардаги ўзгаришлар – Талабномага 15 кун ичида жавоб беринг **1, 12-бетлар**
- **ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ** – Қонунчиликдаги янгиликлар **1, 14-15-бетлар**
- **БУХГАЛТЕРГА ТАВСИАЛАР** – Ким солиқ аудитидан ҳалос бўлолмайди **2-бет**
- **СОЛИҚ КОДЕКСИНИ ЎРГАНАМИЗ** – Камерал текширув. Бишлиш лозим бўлган жиҳатлар **3-бет**

• СОЛИҚ СОЛИШИ

- Хорижга хизмат сафари: солиқ солинмайдиган тўловлар микдори
- Турар жой учун харажатлар тасдиқланмаганда
- Асосий бўлмаган ходимлар учун ЖШДС бўйича имтиёзлар
- Ломбард учун имтиёз
- Шартнома тузинг ва харид қилаверинг
- Воситачилик ҳақини тўлаш **4-5-бетлар**
- **ЖАВОБ БЕРАМИЗ**
- Узоққа бормасдан ҳал қилса бўладими?
- Кадрлар тайёрлаш харажатлари қандай таснифланади
- Ижара ҳақининг минимал миқдорлари нима учун керак

- Бепул беришдан ҚҚС: ҳисоботда акт этириш
- Ҳисобдорлик бўйича пул бериши ҳисобга олиш
- ЖШДС бўйича имтиёзларни бирга қўлаш
- Импортда ҚҚС: ҳақиқатдан тўлангандан кейин ҳисобга олиш **2, 6, 11-бетлар**

- **ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИДАГИ ЯНГИЛИКЛАР**
- **Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарорлари:**
- «Пахтачилик соҳасида бозор тамойилларини кенг жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида»;

- «Ғалла этиштириш, харид қилиш ва сотишга бозор тамойилларини кенг жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида» **7-10-бетлар**
- **МУТАХАССИС ТУШУНТИРАДИ**
- Онлайн-НКМга ўтишда қандай тежаш мумкин **12-бет**
- **НОРМАТИВ ЛОЙИХА**
- Қош қўяман деб... **13-бет**
- **БОЖХОНА**
- Дастурхонда «импорт маҳсулот»
- Тўловларни четлаб ўтиб нетасиз?
- БФҚ йўли тўсилди **16-бет**

Тахририят аноним хатларга муносабат билдирмасликка ҳақли, лекин қонун ҳужжатларида белгилангандан ташқари холларда респондентнинг хоҳишига кўра у ҳақдаги ахборотни учинчи шахсларга бермаслиги мумкин.

«БЕХ» газетасида эълон қилинган материалларни тўлиқ ёки қисман кўчириб босиш, электрон ва бошқа манбаларда кўпайтириш, тарқатишга фақат «NORMA davriy nashrlari» МЧЖ билан тузилган шартнома асосида йўл қўйлади.

КАМЕРАЛ ТЕКШИРУВ. БИЛИШ ЛОЗИМ БЎЛГАН ЖИХАТЛАР

Янги Солиқ кодекси камерал назоратни камерал текширувга айлантирди (СК 138-м.). Назорат механизми деярли солиқ тўловчидан яширин эди, текширув таомили эса анча очик-ошкора. Камерал текширув ўтказишнинг муҳим тафсилотларини адвокат, бухгалтер.uz нинг юридик масалалар бўйича эксперти Элеонора МАЗУРОВА тушунтиради.

Камерал назоратда

Солиқ органига тақдим этилган ҳисоботлардан олинган маълумотлар автоматлаштирилган ахборот тизимига киритилади. Барча солиқ ҳисоботларининг автоматлаштирилган арифметик назорати амалга оширилади.

Инспекторлар ҳар куни солиқ ҳисоботлари кўрсаткичларининг ўзаро боғлиқлигидаги хатолар баённомасини шакллантиради. Солиқ назоратининг маълум тадбирларини ўз ичига олган кейинги текширув камерал текширувлар бўлими томонидан амалга оширилади (СК 138-м. 4-қ.).

Шунингдек, камерал текширув асосида куйидаги кўрсаткичларнинг солиштирма таҳлили амалга оширилади:

- сизнинг ҳисоботингиз кўрсаткичларини олдинги ҳисобот даври учун ҳисоботингиз кўрсаткичлари билан;
- текширилаётган солиқ ҳисоботи кўрсаткичларини бошқа солиқ турлари бўйича ҳисоботлар ва бухгалтерлик ҳисоботлари кўрсаткичлари билан;
- солиқ ҳисоботи кўрсаткичларини солиқ органида мавжуд барча ахборотни таҳлил қилиш асосида;
- ҳисоботлар ва бошқа бухгалтерлик ҳисоботлари кўрсаткичларини

Камерал текширув чоғида тушунтиришлар ва ҳужжатларни тақдим этиш

Агар камерал текширув чоғида хатолар, маълумотларнинг мос ва тўғри келмаслиги аниқланган бўлса, бу ҳақда солиқ тўловчига 10 кун ичида зарур тушунтириш тақдим этиш ёки лозим даражадаги тузатишлар киритиш талабномаси билан хабар беради (СК 138-м. 9-қ.).

Шунингдек, солиқ органлари солиқ тўловчидан яна икки ҳолатда тушунтириш беришни талаб қилишлари мумкин:

- бюджетга тўланиши лозим бўлган солиқ суммаси илгари тақдим этилган солиқ ҳисоботига нисбатан камайитирилган аниқлаштирилган солиқ ҳисоботини текшириш чоғида;
- тегишли ҳисобот даврида кўрил-

шу каби солиқ тўловчилар ва ўртача тармок кўрсаткичлари билан.

Камерал текширувни ўтказиш чоғида куйидагилар амалга оширилиши мумкин:

- солиқ органи томонидан банкка унда ҳисобварақлар, омонатлар мавжудлиги ва ҳисобварақларда пул маблағлари қолдиғи тўғрисида сўров юбориш (СК 134-м.);
- гувоҳни сўрок қилиш (СК 158-м. 19-қ.);
- текширилувчининг ҳудудлари, бинолари, ҳужжатлари ва буюмларини кўздан кечириш (СК 145-м.);
- солиқ тўловчига тегишли мол-мулкни инвентарлаш;
- текширилаётган шахсдан ҳужжатларни талаб қилиб олиш (СК 146-м.);
- бошқа шахслардан (текширилаётган билан боғлиқ) ҳужжатларни (ахборотни) талаб қилиб олиш (СК 147-м.);
- экспертиза (СК 158-м. 19-қ., 150-м.);
- мутахассисни жалб қилиш (СК 151-м.);
- таржимон жалб қилиш (СК 152-м.);
- чет давлатнинг ваколатли органларига сўровлар жўнатиш (СК 6-м. 12-қ.).

ган зарар суммаси ифодаланган солиқ ҳисоботини текшириш чоғида.

Солиқчилар солиқ имтиёзларидан фойдаланувчи солиқ тўловчилардан уларга бўлган ҳуқуқни тасдиқловчи ҳужжатларни талаб қилиб олишга ҳақли.

ҚҚС тўловчилардан солиқ чегирмаларини қўллаш қонунийлигини тасдиқловчи ҳужжатлар талаб қилиб олинishi мумкин. ҚҚС бўйича ҳисобот ва бошқа тақдим этилган ҳужжатларда зиддиятлар аниқланган тақдирда - ҳисобварақ-фактуралар, бирламчи ва кўрсатилган операцияларга тегишли бошқа ҳужжатлар талаб қилиб олинishi мумкин (СК 138-м. 16-қ.).

Агар ҳужжатлар телефон орқали сўралса

Амалиётда кўпинча инспектор телефон орқали солиқ ҳисоботи бўйича савол берадиган ёки камерал текширув доирасида қандайдир ҳужжатни сўрайдиган вазият юзага келади. Бундай кўнғироқларга қандай муносабат билдириш мумкин? Ушбу ҳолатда куйидагилардан келиб чиқиш лозим:

амалдаги қонунчиликка асосан солиқ тўловчи камерал текширув чоғида тушунтириш бериш зарурати ҳақда фақат ёзма равишда хабардор қилиниши керак;

кўпинча солиқчиларда тушунтиришлар тақдим этиш тўғрисида расмий талабнома юборишдан маъно бўлмаган ҳисоботлар бўйича унча

катта бўлмаган саволлар юзага келади. Шу боис улар телефон орқали савол бериб, уларни ҳал қилса бўлади, деб ҳисоблашади.

Солиқчилар билан мулоқотда қандай тактикани танлашни бухгалтер аниқ ҳолатдан келиб чиқиб, ҳал қилади.

Ўзгаришлар ҳақида батафсил – солиштирма жадвалда:

Илгари камерал назорат:	Энди камерал текширув:
<ul style="list-style-type: none"> • солиқ органига корхона фаолиятига аралаштириш имконини бермаган. • Ҳуқуқбузарликлар аниқланган тақдирда солиқ тўловчига қандай ҳуқуқбузарлик содир этилганлиги ва буни қандай бартараф этиш мумкинлиги кўрсатилган талабнома юборилган; • барча корхоналарда автоном режимда буйрук чиқармасдан ўтказилган; • инспекторлар ҳужжатларни сўраб олиш ва солиқ тўловчи ҳудудига ташириш буйрук чиқармасдан эга бўлмаган; • ўтказиш муддати чекланмаган; • талабномага жавобни солиқ тўловчининг ўзи тақдим этган; • жавоб тақдим этилмаган тақдирда ҳисобварақлар бўйича операциялар тўхтатиб турилган 	<ul style="list-style-type: none"> • ҳаммада ҳам эмас, балки юқори ва ўртача соликка оид ҳуқуқбузарликлар хатари мавжуд корхоналарда ўтказилади; • ўтказиш учун буйрук зарур; • инспекторлар ҳисоб ҳужжатларини талаб қилиб олишга ҳақли; • муддати чекланган – 30 кундан кўп эмас; • талабномага нафақат солиқ тўловчи, балки солиқ маслаҳатчиси ҳам жавоб бериши мумкин; • белгиланган муддатда талабномага жавоб тақдим этилмаган тақдирда ҳисобварақлар бўйича операциялар тўхтатиб турилади, бироқ солиқ аудити тайинланиши мумкин • Камерал текширув натижалари бўйича молиявий санкциялар қўлланилмайди, бироқ пеня ҳисобланиши мумкин (СК 138-м.).
ҚҚСни қоплаш бўйича камерал текширув	
<p>ҚҚС бўйича алоҳида назорат назарда тутилмаган эди</p>	<p>ҚҚСни қоплашга нисбатан текширув солиқнинг суммасини қайтариш учун ариза тақдим этилган кундан эътиборан 60 кун ичида буйруксиз ўтказилади. Текширув натижалари бўйича солиқ ҳисоботига тузатиш киритиш тўғрисида талабнома ёзиб берилмайди. Солиқ органи суммаси қоплаш ёки қоплашни рад этиш тўғрисида қарор чиқаради.</p>
Камерал текширув натижаларини расмийлаштиришда нима ўзгарди	
Камерал назоратда назарда тутилган эди	Энди камерал текширувда
<p>Аниқланган ҳуқуқбузарликлар талабномаларда акс эттирилган. Талабнома шахсий кабинет орқали юборилган ёки шахсан топширилган. Агар талабнома жавобсиз қолдирилган ёки аниқлаштирилган ҳисобот топширилмаган бўлса, солиқ органи солиқни ундириш ёки қўшимча солиқ ҳисоблаш талаби билан судга даъво аризаси билан мурожаат қилган.</p>	<p>Текширув натижалари бўйича солиқ ҳисоботида аниқланган тафовут ва хатолар талабномада акс эттирилади. Бироқ энди солиқ маслаҳатчилари ҳулосасини жавоб сифатида тақдим этиш мумкин.</p> <p>Агар солиқ органи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • жавобдаги асосномага розилик берса, у талабнома бекор қилинганлиги тўғрисидаги билдириш хатини юборди; • жавобдаги асосномага қисман розилик берса, солиқ ҳисоботига тузатишлар киритиш тўғрисидаги аниқлаштирилган талабномани юборди; • жавобни олмаса ёки уни етарли эмас деб топса, солиқ аудити ўтказиш тўғрисида қарор чиқарилади (СК 138-м.).

✓ Рассом табассуми

ХОРИЖГА ХИЗМАТ САФАРИ: СОЛИҚ СОЛИНМАЙДИГАН ТЎЛОВЛАР МИҚДОРИ

? *Миллий транспорт компанияси Россияга халқаро ташувларни амалга оширадиган ҳайдовчиларни хизмат сафарига юборди. РФда суткалик харажатлар нормаси 25 АҚШ долларини ташкил этади. Президентнинг 7.06.2019 йилдаги ПҚ-4353-сон қарорига мувофиқ турар жой ижараси ва кундалик харажатлар Ўзбекистон Республикасидан ташқарида бўлган вақт учун 60 АҚШ доллари миқдоридан белгиланган.*
Миллий транспорт ташкилоти ҳайдовчиларга Ўзбекистон Республикасидан ташқарида бўлган вақт учун ЖШДС тўламаган ҳолда бир кунда 60 АҚШ долларидан тўлаши ҳамда фойда солигини ҳисоблашда ушбу харажатларни чегириши мумкинми?

– Хизмат сафарларига оид куйидаги компенсация тўловларига жисмоний шахсларнинг даромади сифатида қаралмайди (СК 369-м. 2-қ. 8-б.):

- турар жой ижараси учун ҳақиқатда амалга оширилган тўловлар. Яшашга оид харажатларни тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд бўлмаганда – конун ҳужжатларида белгиланган нормалар доирасида;

- конун ҳужжатларида белгиланган нормалар доирасида хизмат сафарига бўлган вақт учун тўланадиган кундалик харажатлар учун ҳақ (суткалик пуллар).

Вазирликлар, идоралар, корхоналар ва ташкилотлар ходимларининг хизмат сафарларида хоржий валютатадаги хизмат сафари харажатлари меъёрлари Вазирликлар, идоралар, корхоналар ва ташкилотлар ходимлари Ўзбекистон Республикаси ташқарисига хизмат сафарига юборилганда хизмат сафари харажатлари учун маблағлар бериш тартиби тўғрисидаги низомга (АВ томонидан 19.11.2015 йилда 2730-сон билан рўйхатдан ўтказилган) 1-иловада келтирилган.

Бунда миллий ташувчиларга (резидентларга) юкларни автомобилда халқаро ташийдиган

ҳайдовчиларга хизмат сафарига, шу жумладан, йўлда бўлган вақтда улар томонидан турар жой ижараси ва суткалик харажатларни ҳар бир сутка учун тасдиқлайдиган ҳужжатларни тақдим этмасдан умумий тўлов шаклида:

- Ўзбекистон Республикаси ҳудудида бўлган вақт учун – белгиланган базавий ҳисоблаш миқдорининг 50%игача;

- Ўзбекистон Республикасидан ташқарида бўлган вақт учун – 60 АҚШ долларигача бўлган миқдорда қоплашга рухсат берилган (7.06.2019 йилдаги ПҚ-4353-сон қарорнинг 5-банди «б» кичик банди).

Ушбу норма мазкур тоифадаги ходимлар учун конун ҳужжатларида белгиланганлиги сабабли у ходимнинг даромади сифатида қаралмайди, тегишинча, унга ЖШДС ва ижтимоий солиқ солинмайди.

Даромад олишга қаратилган фаолиятни амалга ошириш мақсадида суткалик харажатлар қилинганлиги сабабли улар фойда солигини аниқлашда чегириладиган харажатлар ҳисобланади (СК 305-м.).

Замира Жўраева,
«Norma» МЧЖ эксперти.

ТУРАР ЖОЙ УЧУН ХАРАЖАТЛАР ТАСДИҚЛАНМАГАНДА

? *Корхона ходими хорижга хизмат сафарига юборилган. Унга хоржий валютада белгиланган нормалар доирасида пул маблағлари ҳисобидан бўнак берилди. Ходим қайтганидан кейин турар жой харажатларини тасдиқловчи ҳужжатларни тақдим этмаган. Корхона умумбелгиланган солиқларни тўлаши.*
Бундай ҳужжатлар тақдим этилмаганда қандай солиқ оқибатлари юзага келиши мумкин?

– Хизмат сафари харажатларига берилган маблағлардан фойдаланганлик тўғрисидаги бўнак ҳисоботи корхона бухгалтериясига хизмат сафаридан қайтиб келингандан кейин 3 иш кунидан кечиктирмай бўнак олинган валютада тақдим этилади. Хорижга хизмат сафарларида турар жойга оид харажатлар тегишли ҳужжатлар билан тасдиқланиши лозим (АВ томонидан 19.11.2015 йилда 2730-сон билан рўйхатдан ўтказилган Низомнинг 10, 43-бандлари).

Хорижга хизмат сафарига юборилган ходимга турар жой ижараси учун тўланган харажатларни тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд бўлмаган тақдирда, улар:

- хизмат сафарига юборилган ходим учун моддий наф тарзидаги даромад ҳисобланади. Корхона уларга ЖШДС солиши лозим (СК 317-м. 3-б.);

- корхона учун фойда солигини ҳисоблашда чегирилмайдиган харажатлар ҳисобланади (СК 317-м. 3-б.).

Бунда хорижга хизмат сафарларида турар жойга оид харажатлар норма доирасида ёки ундан ортқича бўлганлиги аҳамиятли эмас.

Азизахон Тошхўжаева,
«Norma» МЧЖ эксперти.

? *Корхонада ходим фуқаролик-ҳуқуқий тусдаги шартнома бўйича ишлайди, у квартира учун олган ипотека кредити бўйича асосий қарзни унинг учун ҳар ойда сўндиришимизни сўраяпти. Корхона ФХШ бўйича ишларни бажарувчи жисмоний шахсга аризасига кўра унинг даромадидан ипотека кредити бўйича қарзини тўлаши ва бунда СКнинг 378-моддаси 16-банди бўйича имтиёздан фойдаланиши мумкинми?*

АСОСИЙ БЎЛМАГАН ХОДИМЛАР УЧУН ЖШДС БЎЙИЧА ИМТИЁЗЛАР

– Имтиёزلарни қўллаш мезонларига риоя этилётган бўлса, жисмоний шахс меҳнат шартномаси ёки ФХШ бўйича ишлайдими-йўқми, бундан қатъи назар, корхонангиз имтиёзни қўллаши мумкин.

Олинган ипотека кредитларини ва улар бўйича ҳисобланган фойзаларни солиқ даври давомида жами 15 млн сўмгача бўлган миқдорда қоплашга, башарти яқка тартибдаги уй-жойнинг ёки кўп қаватли уйдаги хонадоннинг қиймати 300 млн сўмдан ошмаса ҳамда у дастлабки бадалнинг ва (ёки) ипотека кредити бўйича фойзаларнинг бир қисmini қоплаш учун бюджетдан ажратилган субсидияларни ҳисобга олган ҳолда олинган бўлса, солиқ тўловчининг солиқ солиниши лозим бўлган иш ҳақи суммасига ЖШДС солинмайди.

Мазкур имтиёз қарз олувчига ва бирга қарз олувчиларга, имтиёз олиш ҳуқуқига эга бўлган барча солиқ тўловчиларга берилган, солиқ солиниши лозим бўлган даромадларни камайтириш суммаси солиқ даври давомида жами 15 млн сўмдан ошмаган тақдирда татбиқ этилади (СК 378-м. 16-б.).

СКда бундай чегиришни асосий бўлмаган иш жойида қўлланилиши тақиқланмаган. Уни асосий иш жойида, ўриндошлик иш жойида ва (ёки) ФХШ бўйича ишланганда ҳам қўллаш мумкин.

Бунда корхона солиқ агенти сифатида ЖШДСни тўғри ҳисоблаб чиқариш ва солиқ солинмайдиган чегириладиган суммаларни қўллаш учун масъул ҳисобланади.

Корхона чегириладиган суммани (15 млн сўм) назорат қилиш учун барча иш жойларида қарз олувчилар ва биргаликда қарз олувчилардан ЖШДС ушлаб қолинган даромадлар ҳамда ЖШДС ушлаб қолинмаган суммалар бўйича маълумотномаларни ҳар ойда йиғиши лозим. Тегишинча, 15 млн сўмлик чекловга риоя этилган ҳолда, корхона чегириб ташлашни қўллаши мумкин.

Корхона – даромад тўлаш манбаи томонидан имтиёз қўлланилмаган бўлса, жисмоний шахс солиқ даври туганидан кейин прописка қилинган жойидаги солиқ органига имтиёзли суммаларни ҳисоблаш учун жами даромадлари тўғрисидаги декларацияни тақдим этиши лозим.

Замира Жўраева, «Norma» МЧЖ эксперти.

ЭЪЛОН

«ЖАВОБ БЕРАМИЗ» ИНФОКИОСКИГА ХУШ КЕЛИБСИЗ

Солиқ солиш, бухгалтерия ҳисоби ва ҳуқуққа оид мавзулардаги саволларингизга электрон қўлланмалар ва газета материаллари муаллифлари жавоб берадилар.

Жавобларни port.uz сайтидаги «Жавоб берамиз» эксперт хизмати электрон ахборот киоскидан топасиз.

Саволларни куйидагича бериш мумкин:

✓ аввал port.uz сайтида рўйхатдан ўтиб, мурожаатни электрон кўринишида жўнатган ҳолда;

✓ (71) 200-00-59 бевосита алоқа телефони орқали (душанбадан жумагача соат 10.00 дан 17.00 гача).

ЛОМБАРД УЧУН ИМТИЁЗ

? Ташкилот ломбард фаолияти билан шуғулланади. Zarгарлик буюмларининг гарови остида кредит берамиз, фойз ва жарималардан даромад тонамиз. 2019 йилда биз 2007 йилги тахрирдаги СКнинг 209-моддаси 15-бандига кўра ҚҚС бўйича имтиёзга эга эдик.

Шартнома муддати тугагандан кейин гаров нарсасини аукцион орқали сотиб юбориш ҳуқуқига эгамиз. Аукцион баъзида фирмамиз учун фойда билан, баъзида зарар билан ўтади.

1. 2020 йил 1 апрелдан кейин ҳам мазкур имтиёз бизда қолаверадими?
2. 2020 йилда аукционларда заргарлик буюмларини сотишдан ҚҚС бўйича қандай солиқ оқибатларига эга бўламиз?

1 Кредитларни, заёмларни пул шаклида бериш, шу жумладан улар бўйича фойзлар билан бирга бериш бўйича айланмалар 2020 йилнинг 1 апрелидан кейин ҳам ҚҚС солишдан озод этилади (янги тахрирдаги СК 243-м., 1-қ., 27-б.; 244-м., 1-қ., 7-б.). Бунда ушбу хизматларни реализация қилишга доир айланма солиқ тўловчиларда бундай фаолиятни амалга ошириш учун тегишли лицензиялар ва бошқа рухсат этувчи ҳужжатлар мавжуд бўлган тақдирда, унинг амалга оширилишини лицензиялаш лозим бўлганлиги ёки рухсат этувчи ҳужжатлар талаб этилганлиги туфайли, қонун ҳужжатларига мувофиқ солиқ солишдан озод этилади (янги тахрирдаги СК 243-м., 2-қ.).

2 Гаровга қўйовчи қарз суммасини тўламаган тақдирда, заргарлик буюмлари – гаров нарсаларига эгалик қилиш ҳуқуқи шартнома муддати тугагандан гаровга олувчига ўтади. Гаров нарсаларининг гаровга олувчи томонидан кейинги реализация қилиниши ҚҚС солинадиган реализация бўйича айланма ҳисобланади. Солиқ базаси акциз солиғини (акциз тўланадиган товарлар, хизматлар учун) ҳисобга олиб, унга солиқни киритмаган ҳолда, битим тарафлари томонидан қўлланилган нархдан (тарифдан) келиб чиққан ҳолда реализация қилинадиган товарларнинг қиймати сифатида аниқланади (СК 248-м., 1-қ.).

ШАРТНОМА ТУЗИНГ ВА ХАРИД ҚИЛАВЕРИНГ

? Умумбелгиланган солиқларни тўловчи корхонанинг (МЧЖ) фаолият тури – ишлаб чиқариш. Жисмоний шахсдан компьютер ва олдин ишлатилган ноутбук харид қилиб, унинг ҳақини корхонанинг ҳисоб-китоб рақамидан жисмоний шахснинг шахсий пластик карточкасига ўтказиб бермоқчимиз.

1. Жисмоний шахсдан компьютер ва ноутбук харид қилишимиз қонунчиликка тўғри келади?
2. Корхона ва жисмоний шахсда қандай солиқ оқибатлари юзага келади?
3. Мазкур операция қандай ҳужжатлар билан акс эттирилиши керак?

1 Ҳа, қонунчиликка тўғри келади. Шартномаларни тузаётганда томонлардан бири юридик шахс ҳам, жисмоний шахс ҳам бўлиши мумкин. Олди-сотди шартномаси бўйича бир тараф (сотувчи) товарни бошқа тараф (сотиб олувчи)га мулк қилиб топшириш мажбуриятини, сотиб олувчи эса бу товарни қабул қилиш ва унинг учун белгиланган пул суммаси (бахоси)ни тўлаш мажбуриятини олади (ФКнинг 386-моддаси).

2 Томонларда солиқ оқибатлари юзага келмайди. Солиқ тўловчига мулк ҳуқуқи асосида тегишли бўлган мол-мулкни реализация қилишдан олинган даромад мулкий даромад ҳисобланади (СК 375-м. 4-б.).

Имтиёз қўлланилгани сабабли унга ЖШДС солинмайди (СК 378-м. 7-б.). Мазкур имтиёз қимматли қоғозларни, нотуғурар жойларни ва 36 календар ойдан кам муддатда солиқ тўловчининг мулкда бўлган турар жойларни сотишдан олинган даромадларга татбиқ этилмайди.

3 Жисмоний шахсдан компьютер техникасини (илгари ишлатилган) харид қилиш бўйича операциялар олди-сотди шартномаси ва қабул қилиш-топшириш далолатномаси билан расмийлаштирилади.

РЕКЛАМА

«КИЧИК КОРХОНА ЭЛЕКТРОН БУХГАЛТЕРИ»

Ўзбек тилидаги қўлланимсини тақдим этамиз

Тошкент ш., Миробод тумани,
Таллимаржон кўч., 1/1. Тел. (71) 200-00-90.
E-mail: office@norma.uz, web: www.norma.uz

ВОСИТАЧИЛИК ҲАҚИНИ ТЎЛАШ

? Умумбелгиланган солиқларни тўловчи корхона (Ўзбекистон резиденти) туристик хизматларни кўрсатади. Комитет сифатида воситачи юридик шахс (Россия фуқароси) билан воситачилик шартномасини тузди. Воситачи комитетнинг топширигига биноан ўз номидан туристларни (Россия резидентлари) қидириш билан шуғулланади, бунинг учун валютада воситачилик ҳақи олади. Турларнинг ўзи Ўзбекистонда ўтади. Воситачида Россия резидентлиги сертификати бор.

1. Воситачилик ҳақи ҚҚС бўйича айланма ҳисобланадими?
2. Воситачилик ҳақини тўлаётганда биз фойда солиғи бўйича солиқ агенти бўлиб ҳисобланадими?

1 Ҳа, воситачилик ҳақи ҚҚС солинадиган айланма ҳисобланади.

Корхонангиз – шундай хизматларнинг харидори Ўзбекистон ҳудудда фаолиятни амалга ошираётгани ва тургани сабабли Ўзбекистон Респуб-

ликаси хизматларни реализация қилиш жойи деб эътироф этилади (СК 241-м. 1-қ.).

Биобарин, воситачининг хизматларни реализация қилишига 15% ставкада солиқ солинади ва у тўлов манбаида ушлаб қолинади (СК 239, 255, 258-моддалари).

Агар контрактларнинг шартларига мувофиқ хизматлар чет элик шахслар томонидан ҚҚСни ҳисобга олмасдан тақдим этилса, солиқ базаси солиқ агентлари томонидан кўрсатилган хизматларнинг қийматидан келиб чиққан ҳолда, ҚҚСни ҳисобга олмасдан аниқланади (СК 255-м. 7-қ.). Бундай ҳолда солиқ агенти тегишли солиқ суммасини мустақил тарзда ҳисоблаб чиқариши ва бюджетга ўтказиши шарт. ҚҚСнинг тўланганлигини тасдиқловчи тўлов ҳужжати СКнинг 37-бандига мувофиқ тўланган солиқ суммасини ҳисобга киритиш ҳуқуқини беради (СК 255-м. 9-қ.).

2 Йўқ, мазкур хизматлар ЎЗР ҳудудда кўрсатилмаганлиги сабабли воситачилик ҳақларига тўлов манбаида фойда солиғи солинмайди. Ўзбекистон Республикасидан ташқарида

хизматлар кўрсатишдан олинган даромадларга тўлов манбаида солиқ солинмайди, бундан СК 351-моддасининг 2-қисмида назарда тутилган ишларни бажариш, хизматларни кўрсатишдан олинган даромадлар мустасно (СК 351-м. 3-қ. 2-б.). Сизнинг ҳолатда баён этилган норезидентнинг даромад тури СК 351-моддасининг 2-қисмида назарда тутилмаган.

Замира Жўраева, «Norma» МЧЖ эксперти.

КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШ ХАРАЖАТЛАРИ ҚАНДАЙ ТАСНИФЛАНАДИ

? *Аввалги солиқ даврларида кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш, шунингдек ходимларнинг малакасини оширишга доир харажатлар бошқа чегириладиган харажатларга киритилган.*

ЎЗР ва ундан ташқаридаги олий ўқув юртлиги ва бошқа ўқув муассасаларида кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш харажатлари қандай харажатларга (чегириладиган ёки чегирилмайдиган) киритилади?

– Аввалги даврларда солиқ тўғрисидаги қонун ҳужжатлари нормаларида фойда солиғини ҳисоблашда чегириладиган харажатлар рўйхати батафсил берилган (2007 йилги тахрирдаги СК 142-146-м.).

Янги тахрирдаги Солиқ кодексини тайёрлашда харажатларни бундай батафсил ёритишдан воз кечилди. Янги тахрирдаги СКда (СК 305-м. 4-қ.) че-

гириладиган харажатларга оид умумий қоидалар берилган – улар ҳеч бўлмаганда қуйидаги шартлардан бирига мувофиқ келган тақдирда, иқтисодий жиҳатдан ўзини оқлаган харажатлар деб эътироф этилади:

1) даромад олишга қаратилган фаолиятни амалга ошириш мақсадида қилинган бўлса;

2) шундай тadbиркорлик фаолиятини сақлаб туриш ёки ривожлантириш учун зарур бўлса ёхуд хизмат килса ва харажатларнинг тadbиркорлик фаолияти билан алоқаси аниқ асосланган бўлса;

3) қонун ҳужжатларининг қоидаларидан келиб чиқса.

44-«Харажатлар» боби айрим харажатларни тартибга солувчи алоҳида моддаларни ўз ичига олади (СК 306-316-м.). Булар, масалан, амортизация, захираларни шакллантириш, инвестицияларни рағбатлантирувчи чегиридалар ва бошқалар.

Солиқ тўловчилар солиқ солиш мақсадларида хи-

соб сиёсатини мустақил ишлаб чиқадилар (солиқ солишининг соддалаштирилган тартиби) (СК 77-м. 1-қ.). Ушбу ҳужжатда иқтисодий жиҳатдан ўзини оқлаган харажатлар келтирилиши мумкин. Бунда СКда чегирилмайдиган харажатлар рўйхати берилганлигини ҳам ҳисобга олиш лозим (СК 317-м.).

Саволга жавоб беришда кадрларни тайёрлаш харажатлари чегирилмайдиган харажатлар таркибидан санаб ўтилмаганлиги, СК 306-316-моддалари билан белгиланган чеклашлар уларга тааллуқли эмаслигини айтиб ўтиш керак. **Корхона фаолият юритиш мақсадида ҳақиқатдан ҳам кадрлар тайёрлаши (қайта тайёрлаши) зарур бўлса, ушбу харажатлар чегириладиган харажатларга киритилади.**

Жорий йилда МХХС бўйича мутахассисларни тайёрлаш харажатлари йирик корхоналарнинг солиқ солиш мақсадида ҳисоб сиёсатига киритилиши прогноз қилинмоқда (24.02.2020 йилдаги ПК-4611-сон).

ИЖАРА ҲАҚИНИНГ МИНИМАЛ МИҚДОРЛАРИ НИМА УЧУН КЕРАК

? *Юридик шахс (МЧЖ) бошқа юридик шахсга (МЧЖ) кўчмас мол-мулкни ижарага берапти. Ижара қийматини 2020 йилга белгиланган давлат мулкни ижарага беришнинг минимал ставкаларидан паст бўлмаган миқдорда белгилаш тавсия этилган. Уларга асосан бино ва иншоотлар бўйича базавий ижара ҳақи ставкалари ҳисобланади.*

1. Хусусий ташиқлот кўчмас мулкни ижарага бериш қийматини ҳисоблашда коэффициентларни қўлланмасликка ҳақлимиз?

2. Коэффициентлар қўлланмасдан ҳисобланган, мол-мулкни ижарага беришдан олинган даромадларга солиқ солишда оқибатлар юзага келмайдими?

1 Бинони ижарага бериш шартномаси тарафлар имзолайдиган битта ҳужжат тарзида ёзма шаклда тузилади (ФК 574-м.). **Ижара ҳақининг миқдори тарафларнинг келишувига кўра белгиланади** (ФК 577-м.; «Ижара тўғрисида»ги Қонуннинг 12-моддаси; «Тadbиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонуннинг 8-моддаси).

Ижара ҳақининг шартнома суммасини белгилашда ижара хизматларига бозор нархини белгилашда ёрдам берадиган ҳар қандай кўрсаткичларни ҳисобга олишга ҳақлисиз. Шу жумладан давлат мулкни ижара ҳақининг энг кам ставкалари ёки базавий ставкалари (коэффициентларни ҳисобга олган ҳолда).

2 2012 йил 1 январдан бошлаб юридик шахслар учун янги тартиб белгиланган, унга мувофиқ кўчмас мулкни ижарага беришдан олинган даромадларга шартномада белгиланган, бироқ давлат кўчмас мулкдан фойдаланганлик учун ижара ҳақининг энг кам ставкаларидан келиб чиқиб ҳисобланган ижара ҳақи суммасидан келиб чиққан ҳолда солиқ солинади.

2012–2019 йилларда ушбу тартиб ҳар йили Президентнинг тегишли қарорлари билан сақлаб турилган. Уларда солиқ солинадиган суммани аниқлашда ижара ҳақининг энг кам ставкаларига коэффициентларни қўллаш назарда тутилмаган.

2020 йил 1 январдан бошлаб янги тахрирдаги Солиқ кодекси тўғридан-тўғри амал қиладиган ҳужжатга айланди (29.06.2018 йилдаги ПФ-5468-сон Фармоннинг 1-банди). СКда белгиланмаган, 2020 йилги солиқ ставкалари ва солиқ солишининг ўзига хос жиҳатлари «2020 йил учун Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети тўғрисида»ги Қонун билан тасдиқланди.

СК ва Қонунга мувофиқ Молия вазирлиги ДСК билан биргаликда юридик ва жисмоний шахсларга солиқ солиш тартибига 2020 йил 1 январдан киритилаётган ўзгаришлар тўғрисида ахборот хабарини (30.12.2019 йилдаги 06/04-01-32/3953, 12-37999-сон) имзоладилар.

Айтиб ўтилган ҳужжатларнинг биронтасида ҳам ижара хизматлари кўрсатувчи юридик шахсларга солиқ солиш мақсадларида ижара ҳақининг энг кам ставкаларини қўллаш тўғрисида қайд этилмаган. Фойда солиғи ва айланмадан олинадиган солиқ ҳисоб-китобининг янги бланкаларида тегишли иловалар ва сатрлар мавжуд эмас (3, 9-иловалар, АВ томонидан 24.02.2020 йилда 3221-сон билан рўйхатдан ўтказилган).

Муаллиф фикри

2020 йилда ижара хизматларини кўрсатишдан олинган даромадлар бўйича солиқ базасини аниқлашда давлат мулкни ижарага бериш бўйича белгиланган энг кам ставкалар қўлланилмайди.

Маълумот учун! Юридик шахслар учун ижара ҳақининг энг кам ставкалари «2020 йил учун Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети тўғрисида»ги Қонун билан тасдиқланган (12-илова). Ставкаларга изоҳда қуйидагилар кўрсатилган: «Ушбу ставкалар жисмоний шахсларнинг мол-мулкни ижарага беришдан олинган даромадларига солиқ солиш мақсадида қўлланилади».

Солиқларни ҳисоблаш учун ижара ҳақининг энг кам ставкаларини қўллаш мажбурий эмаслиги сабабли корхона асосланмаган паст ёки юко-

ри нархларни белгилаши мумкин. Солиқ солиш мақсадларида нарх шаклланишини назорат қилиш ҳуқуқи Солиқ кодексига, тўғрироғи унинг 3 та қоидасида тақдим этилади:

1) солиқ тўловчи солиқ тўламаслик мақсадида асосиз солиқ нафи олишдан ёхуд солиқларнинг суммасини камайтиришдан иборат бўлган операцияларни амалга оширса, унинг бундай ҳаракатлари ҳуқуқни суистеъмол қилиш деб эътироф этилади (СК 14-м. 5-қ.);

2) битимнинг нархи товарларнинг (хизматларнинг) бозор қийматидан паст ёки юкори бўлса, солиқ органлари **ККС тўловчиларнинг** солиқ базасига тузатиш киритишга ҳақли (СК 248-м. 4-қ.);

3) битимнинг тарафларидан бири томонидан олиниши мумкин бўлган, лекин трансферт нархни белгилаш натижасида тараф олмаган ҳар қандай даромадлар солиқ солиш мақсадида битимнинг шу тарафида ҳисобга олинади (СК 176-м. 3-қ.). Ушбу норма, худди VI-«Трансферт нарх шаклланишида солиқ назорати» бўлими синга-ри 2022 йилдан кучга киради (30.12.2019 йилдаги ЎРК-599-сон Қонуннинг 6-моддаси).

СКнинг ушбу бўлимидаги қоидалар 2022 йилдан бошлаб амал қилса-да, бозор нархлари тўғрисидаги умумий қоидалар билан танишиб чиқишни тавсия этамиз (СК 178-м.).

Солиқ органлари томонидан нархлари бозор нархидан фарқ қиладиган битимлар бўйича солиқ солинадиган базага тузатиш киритилишининг олдини олиш мақсадида корхонанинг нарх сиёсатида ўз нархини шакллантириш қоидалари ва тартиб-таомилларини баён қилишни тавсия этамиз. Бу текирирувлар чоғида анча асосли далил бўлиши мумкин. Айнан ундан нархларингиз юзасидан назорат органларида юзага келадиган саволларга жавобларни топиш мумкин бўлади.

Ольга БУСАРОВА, «Norma» МЧЖ эксперти.

<i>T/p</i>	<i>Тадбирлар номи</i>	<i>Амалга ошириш механизми</i>	<i>Ижро мuddати</i>	<i>Масъул ижрочилар</i>
9.	Фермер хўжаликлари томонидан донни биржада сотиш мавзусида ўқув семинарлари ўтказиш, хўжаликлар билан биржа брокерлари ўртасида шартномалар тузилишини ташкил этиш.	Чора-тадбирлар режаси	2020 йил 1 апрель, ҳар йили галла ўрим-йғим мавсумидан олдин	Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Республика товар хом ашё биржаси, Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари
10.	Жаҳон бозори, минтақавий биржалар нархлари ҳамда галла етиштиришнинг прогност харажатлари таҳлилидан келиб чиқиб, ҳисил йилда қутилаётган минимал нархларни эълон қилиб бориш.	Бюллетень чоп этиш, оммавий ахборот воситаларида эълон қилиш	Ҳар йили 1 август	Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари
11.	Ички бозорда дон нархлари барқарорлигини таъминлаш тадбирларини амалга ошириш учун харид қилинган донни темир йўлда ташишда имтиёзли тарифларни белгилаш механизмларини ишлаб чиқиш.	Амалий чора-тадбирлар	2020 йил 5 апрель	«Ўзбекистон темир йўллари» АЖ, Монополияга қарши курашиш қўмитаси, Молия вазирлиги
12.	Донни қабул қилиш, дастлабки ишлов бериш (тозалаш, қуритиш), қайта ишлашга мўлжалланган лойиҳаларни кўпайтириш чораларини кўриш. Бунда, донни қабул қилиш, дастлабки ишлов бериш (тозалаш, қуритиш), қайта ишлашга мўлжалланган ускуналарни олиб кирганлик учун мавжуд боғжона тўловлари ставкаларини камайтириш кўзда тутилади.	Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳаси	2020 йил 1 июнь	Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги, Молия вазирлиги, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Давлат боғжона қўмитаси, тижорат банклари
13.	«Омборхона гувоҳномаси» ва «Аграр гувоҳномаси» каби молиявий ҳужжатлардан фойдаланишни амалга келтиришнинг ҳуқуқий асосларини яратиш.	Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳаси	2020 йил 1 июнь	Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Адлия вазирлиги, Марказий банк, манфаатдор вазирлик ва идоралар
14.	2020 йил дон ҳосилини ўриш-йғим даврида техника таъминоти узлуксизлигини таъминлаш мақсадида туманлар кесимида мувофиқлаштирувчи штабларни ташкил этиш.	Амалий чора-тадбирлар	2020 йил май	Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, «Узагросервис» АЖ, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари
15.	Дон ва нон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш учун сотиб олинган бугдойнинг сифати ва миқдори юзасидан мониторинг юритиш ҳамда чораклик ва йиллик маълумотларни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига киритиб бориш.	Амалий чора-тадбирлар	2020 йил июль-август Даврий ўрганишлар ўтказиш даврида	Вазирлар Маҳкамаси ҳузурдаги Аграр саноат мажмуи устидан назорат қилиш инспекцияси, «Ўзстандарт» агентлиги, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги
16.	Худудларда донни қайта ишлашга мўлжалланган лойиҳаларни кўпайтириш чораларини кўриш.	Амалий чора-тадбирлар	Доимий равишда	Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари
17.	Нархлари (тарифлари) давлат томонидан тартибга солинадиган ижтимоий аҳамиятли товарлар (хизматлар) ва уларнинг стратегик турлари рўйхатидан донни (харид нархлари) чиқариш.	Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳаси	2020 йил 1 апрель	Монополияга қарши курашиш қўмитаси, Молия вазирлиги, «Ўздонмахсулот» АК
18.	Ушбу қарорнинг мазмун-моҳияти ҳамда мақсад ва вазифалари тўғрисида махсус телекурсувалар ташкил этиш, реклама роликлари тайёрлаш орқали оммавий ахборот воситаларида кенг ёритилишини таъминлаш.	Амалий чора-тадбирлар	Ҳар ҳафта	Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, манфаатдор вазирлик ва идоралар

РЕКЛАМА

ORMA

«СОЛИҚЛАР: САВОЛЛАР ВА ЖАВОБЛАР»

Ўзбек тилидаги қўшанмасини тақдим этамиз

Тошкент ш., Миробод тумани, Таълимаржон кўч., 1/1.

Тел. (71) 200-00-90. E-mail: office@norma.uz. web: www.norma.uz

ЎЗБЕКИСТОН ЯНГИЛИКЛАР

ҚОНУНЧИЛИГИДАГИ

• ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ҚАРОРЛАРИ:

- «Пахтачилик соҳасида бозор тамойилларини кенг жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида»;
- «Ғалла етиштириш, харид қилиш ва сотишга бозор тамойилларини кенг жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида».

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ҚАРОРИ

ПАХТАЧИЛИК СОҲАСИДА БОЗОР ТАМОЙИЛЛАРИНИ КЕНГ ЖОРИЙ ЭТИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА*

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 23 октябрдаги «Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 2020–2030 йилларга мўлжалланган стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида»ги ПФ-5853-сон Фармони ижросини таъминлаш, жумладан қишлоқ хўжалигида эркин рақобатни таъминлайдиган бозор тамойилларини жорий этиш, пахта ва ғалла етиштиришда давлат буортмасини бекор қилиш, ишлаб чиқариш иқтисодий самарадорлигини ва маҳсулот ишлаб чиқарувчилар манфаатдорлигини ошириш, инвестицияларни кенг жалб қилиш ҳисобига қўшимча иш ўринларини яратиш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Молия вазирлиги, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, «Ўзпахтасаноат» АЖ, Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжалиқлари ва томорқа ер эгалари кенгашининг 2020 йил ҳосилидан бошлаб пахта хом ашёсини етиштиришда давлат буортмасини бекор қилиш тўғрисидаги таклифига розилик берилсин.

Пахтачиликда бозор тамойиллари жорий этилиши муносабати билан пахта етиштирувчи фермер хўжалиқлари ва қайта ишловчи корхоналарнинг ўзаро муносабатларини тартибга солиш бўйича амалга ошириладиган чора-тадбирлар дастури 1-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Белгилаб қўйилсинки:

а) 2020 йил ҳосилидан бошлаб:

пахта хом ашёсининг харид нархини белгилаш амалиётидан воз кечилади;

пахта хом ашёсини етиштирувчилар (фермер хўжалиқлари, пахта-тўқимачилик кластерлари, кооперациялар)га районлаштирилган ғуза навларини эркин жойлаштириш ҳуқуқи берилади;

пахта хом ашёси етиштирувчиларни сифатли уруғлик билан таъминлаш мақсадида етиштирилган уруғлик етказиб бериш тизими (шу жумладан, уруғлик пахта учун амалдаги устама тўлаш тартиби) сақлаб қолинади ҳамда босқичма-босқич Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузурдаги Уруғчиликни ривожлантириш маркази таркибидagi уруғчилик кластерлари ҳамда пахта-тўқимачилик кластерлари зиммасига юклатилади;

б) пахта-тўқимачилик кластерлари ташкил этилмаган ҳудудларда пахта тозалаш корхоналари негизда фермер хўжалиқларининг ихтиёрли кооперациялари ташкил этилади.

Қуйидагилар кооперациянинг асосий вазифалари этиб белгилансин:

кооперация аъзолари билан шартномалар тузиш орқали пахта хом ашёси етиштириш юзасидан келишилган чора-тадбирларни амалга ошириш;

кооперация аъзолари томонидан пахта хом ашёси етиштириш учун зарур бўлган мулк комплекслари, техника, ускуна,

транспорт воситаларидан, пахта тозалаш заводларидан биргалликда фойдаланишни ташкил этиш;

кооперация ва уларнинг аъзолари ўртасида имзоланадиган шартнома асосида кооперация аъзоларини қишлоқ хўжалиги техникаси, ёнилғи-мойлаш материаллари, минерал ўғит, уруғлик, шунингдек, кимёвий ва биологик ҳимоя воситалари билан таъминлаш;

пахта хом ашёсини тайёрлаш, ташиш, сақлаш, қайта ишлаш ва тегирмон усулида қайта ишлашни шартномаларга асосан амалга ошириш ва воситачилик шартномалари асосида ишлаб чиқарилган маҳсулотларни сотишни ташкиллаштириш;

кооперация аъзоларига агротехника, бухгалтерлик, консалтинг, воситачилик ва бошқа хизматларни кўрсатиш;

кооперация билан ҳамкорлик қилиш учун экспорт қилувчиларни жалб этиш, ички ва ташқи бозорларда маркетинг тадқиқотлари ўтказиш;

кооперация аъзолари томонидан ишлаб чиқариладиган пахта толаси ва иқлимламчи маҳсулотларни биржада ёки биржада шаклланган нархларда тўғридан-тўғри шартномалар асосида сотиш.

Вазирлар Маҳкамасининг тегишли қарорларига мувофиқ ташкил этилган пахта-тўқимачилик кластерларига белгиланган имтиёзлар пахта хом ашёсини етиштирувчи ва қайта ишловчи кооперациялар учун ҳам татбиқ этилади;

в) республикада ишлаб чиқарилган пахта толаси учун биржада бошланғич нарх шаклланишида амалда қўлланилаётган 10 фоиз миқдоридagi чегирма бекор қилинади;

г) қишлоқ хўжалиги маҳсулоти ишлаб чиқарувчиларни ўз вақтида маҳаллий шароитта мо сифатли уруғлик билан таъминлаш, тегишли тартибда ишлов берилмаган уруғлик орқали касалликлар тарқалишининг олдини олиш, пахта хом ашёси ҳосилдорлигини изчил ошириб бориш мақсадида 2020 йил ҳосили учун уруғлик чигит «Ўзпахтасаноат» АЖ тизимидаги уруғчилик цехлари ва пахта-тўқимачилик кластерлари томонидан етказиб берилади.

3. Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжалиқлари ва томорқа ер эгалари кенгаши, «Ўзтўқимачилик-саноат» уюшмаси билан биргалликда жаҳон бозори нархлари таҳлиладан келиб чиқиб, ҳар йили 1 декабрга қадар келгуси йил ҳосили учун қўтилаётган минимал нархлар эълон қилинишини ҳамда бозорлардаги нархлар ўзгаришидан келиб чиқиб, ҳар чоракда ушбу нархга тузатишлар киритилишини таъминласин.

4. 2020 йил 15 мартдан бошлаб:

а) фермер хўжалиқлари, пахта-тўқимачилик кластерлари, кооперациялар ва уруғчиликни ривожлантириш маркази таркибидagi элита уруғчилик хўжалиқлари томонидан пахта хом ашёси етиш-

*Ушбу ҳужжат Қўнун ҳужжатлари маълумотлари миллий базасида (lex.uz) расман эълон қилинган ва 7.03.2020 йилдан кучга кирди.

тириш харажатларини молиялаштириш учун тижорат банклари томонидан Қишлоқ ҳўжалигини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш жамғармаси (кейинги ўринларда – Жамғарма) маблағлари ҳисобидан 12 ой мuddатгача етиштирилмаган пахта хом ашёси умумий қийматининг 50 фоизигача бўлган миқдорда молиялаштирилганда йиллик 8 фоиз, 60 фоизгача бўлган миқдорда молиялаштирилганда йиллик 10 фоиз ставкадан (шундан банк маржаси 2 фоиз) ошмаган миқдорда кредитлар ажратилади.

Бунда:

фермер ҳўжаликлари, пахта-тўқимачилик кластерлари, кооперациялари ва уруғчиликни ривожлантириш маркази таркибидаги уруғчилик ҳўжаликлари агротехника тадбирлардан келиб чиқиб, кредит маблағларидан эркин фойдаланади ҳамда моддий ресурслар етказиб бeрyвчиларни ихтиёрий танлайди; пахта-тўқимачилик кластерлари томонидан фермер ҳўжалиklarининг пахта хом ашёси етиштириш билан боғлиқ харажатларини бунлақлаш пул маблағлари шаклида амалга оширилади;

пахта хом ашёси етиштириш харажатларини молиялаштиришга ажратилган кредит маблағларининг мuddатида қайтарилмаган қисми тижорат кредити сифатида қайта расмийлаштирилади;

б) фермер ҳўжаликлари ва бошқа қишлоқ ҳўжалиги қорхоналари етиштирган пахта хом ашёсини харид қилиш ва пахта йиғим-терими харажатларини молиялаштириш учун пахта-тўқимачилик кластерлари ва кооперацияларга тижорат банклари томонидан 12 ой мuddатгача тижорат кредитлари ажратилади.

Бунда:

миллий валютада ажратиладиган тижорат кредитлари бўйича фoиз ставкасининг Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг асосий ставкасидан ошадиган, лекин 10 фoиз пунктдан кўп бўлмаган қисмини;

хорижий валютада ажратиладиган кредитлар бўйича тижорат банклари томонидан белгиланган фoиз ставкасининг 30 фoизгача, лекин 3 фoиз пунктдан кўп бўлмаган қисмини қоплаш учун Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жамғармаси ҳисобидан компенсация берилади;

пахта хом ашёсини харид қилиш ва пахта йиғим-терими харажатларини молиялаштириш учун ажратилган кредит маблағларининг мuddатида қайтарилмаган қисмига Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жамғармаси ҳисобидан компенсация берилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига Марказий банкининг асосий ставкаси ўзгарган ҳoлларда Жамғармадан ажратилаётган кредитлар фoиз ставкаларига, банк маржасига ҳамда Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жамғармаси ҳисобидан берилмайдиган компенсация миқдорига ўзгартириш киритиш ҳуқуқи бeрилади;

в) пахта хом ашёсини ўзи етиштирадиган ва қайта ишлайдиган пахта-тўқимачилик кластерларига пахта хом ашёси етиштириш харажатларини молиялаштириш учун Жамғарма маблағлари ҳисобидан ажратилган кредитлар 12 ойдан сўнг ҳар ойда тенг миқдорларда қайтариш шарти билан 12 ой мuddатгача бўлган тижорат кредитларига қайта расмийлаштирилади;

г) 2021 йил ҳосилидан бошлаб пахта хом ашёси етиштириш учун кредит олиш фермер ҳўжаликлари томонидан мустақил бeришга аниқланади (ер майдони тўлиқ пахта-тўқимачилик кластерига бeрилган ҳудудлар бундан мустасно).

5. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги:

пахта хом ашёси ва донни харид қилиш учун жалб этиладиган тижорат кредитлари фoизининг бир қисмини қоплаб бeриш учун республика бюджетидан Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жамғармасига, эҳтиёжга қараб, 700 млрд сўмгача маблағ ажратсин;

пахта хом ашёси ва галлани сотиб олишни кредит ресурслари билан таъминлашда тижорат банкларига маблағларга эҳтиёж туғилганда, Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети

ва давлат мақсадли жамғармалари маблағлари, бюджетни қўллаб-қувватлаш учун жалб қилинадиган халқаро молия институтлари ва хорижий ҳукумат молия ташкилотларининг кредитлари, суверен ва корпоратив халқаро облигацияларни чиқариш ва қонун билан тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан тижорат банкларини зарур маблағлар билан таъминласин;

икки ой мuddатда пахта хом ашёси ва бошоқли дон экинларининг бўлғуси ҳосилини сўғурталаш механизмининг тақомиллаштириш бўйича Вазирлар Маҳкамасига тақлиф киритсин.

6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси икки ҳафта мuddатда:

пахтачилик соҳасида кластер тизимини самарали ташкил этиш мақсадида пахта-тўқимачилик ишлаб чиқаришлари ва кластерлари фаолиятини ташкил этиш тўғрисидаги низоми;

пахта-тўқимачилик кластерлари ташкил этилмаган республика ҳудудларида фермер ҳўжалиklarининг ихтиёрий равишда бeрилаши асосида пахта тoзалаш қорхоналари негизида пахта хом ашёсини етиштирувчи ва қайта ишловчи кооперациялар ташкил этишни назарда тутувчи қарорни қабул қилсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий ва саноат вазирлиги, Давлат активларини бошқариш агентлиги, Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги, Монополияга қарши курашиш қўмитаси, Молия вазирлиги, Давлат солиқ қўмитасининг «Ўзлаптасаноат» АЖни тугатиш тўғрисидаги тақлифларига розилик бeрилсин.

«Ўзлаптасаноат» АЖни тугатиш комиссияси таркиби 2-иловага** мувофиқ тасдиқлансин.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси бир ой мuddатда «Ўзлаптасаноат» АЖни тугатиш бўйича «йўл харитасини тасдиқласин.

8. Ўзбекистон Республикаси Сув ҳўжалиги вазирлиги Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги, «Ўзгидромет» маркази билан биргаликда қишлоқ ҳўжалиги соҳасига замонавий сервис хизматларини ташкил этиш мақсадида дарёлар ва республика ҳудудларида қутилаётган ва мавжуд сув ресурслари, метеорологик, гидрологик ва агрометеорологик маълумотларни «on-line» режимида олиш имконини бeрувчи махсус электрон саҳифа ташкил этсин ҳамда доимий фаолиятини таъминласин.

9. Ўзбекистон Республикаси ҳудудига пахта толасини импорт қилиш бўйича чекловлар ўрнатилмаганлиги маълумот учун қабул қилинсин.

10. Мазкур қарор қабул қилиниши муносабати билан Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 12 декабрдаги «2020 йилда гўзани навлар бўйича жойлаштириш ва пахта хом ашёси етиштиришнинг прогноз ҳажмлари тўғрисида»ги 985-сон қарорининг 1-банди тўртинчи хатбошиси, шунингдек, қарорга 3-илова ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

11. Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги ва Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги билан биргаликда ушбу қарор мазмун-моҳияти ҳамда мақсад ва вазифаларининг оммавий ахборот воситаларида кенг ёритилишини таъминласин.

12. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги бошқа манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда икки ой мuddатда қонун ҳужжатларига ушбу қарордан келиб чиқадиган ўзгартириш ва қўшимчалар тўғрисида Вазирлар Маҳкамасига тақлифлар киритсин.

13. Мазкур қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазир А.Н.Арипов ва Ўзбекистон Республикаси Президентини Администрацияси раҳбари З.Ш.Низомиддинов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президентини Ш.МИРЗИЁЕВ.

Тошкент ш.,
2020 йил 6 март
ПҚ-4633-сон.

**Қарорга 2-илова «СБХ»да бeрилмайдۇ. Ҳужжатнинг тўлиқ матни билан «Норма» АҚТ ва nrm.uz сайтида танишиш мумкин.

Т/р	Тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Ижро мuddати	Масъул ижрочилар
3.	<p>«Ўздонмахсулот» АК тизимига кирувчи дон корхоналарини 2020-2021 йилларда ислох қилиш учун Давлат активларини бошқариш агентлиги ҳузурида бюджетдан ташқари Давлат активларини бошқариш, трансформация ва хусусийлаштириш жамғармаси маблағлари ҳисобига молиялаштириладиган Лойиҳа офисини тузиш.</p> <p>2020-2021 йилларда амалга ошириладиган чоралар «Йул харитаси»ни тасдиқлаш учун Вазирлар Маҳкамасига киритиш. Бунда: корхоналарнинг дон сақлаш сизимларини (қувватларини) хатловдан ўтказиш; «Ўздонмахсулот» АК таркибидаги дон корхоналари қарздорликларининг (дебитор-кредитор) ҳамда асосий воситаларининг хатловдан ўтказилишини таъминлаш; «Ўздонмахсулот» АК таркибидаги дон корхоналарини 2020–2021 йилларда белгиланган тартибда босқичма-босқич хусусий секторга сотиш чора-тадбирларини белгилаш.</p>	<p>Лойиҳа офисини тузиш</p> <p>Чора-тадбирлар режаси</p>	<p>2020 йил 20 март</p> <p>2020 йил 10 май</p>	<p>Давлат активларини бошқариш агентлиги, манфаатдор вазирлик ва идоралар</p> <p>Давлат активларини бошқариш агентлиги, Лойиҳа офиси, Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Молия вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси, «Ўздонмахсулот» АК, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Агросаноат мажмуи устидан назорат қилиш инспекцияси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари</p>
4.	<p>«Ўздонмахсулот» АК таркибидаги корхоналарда сақланаётган давлат захирасидаги бугдойни белгиланган тартибда хатловдан ўтказиб, Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги ҳамда Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат захираси қўмитаси билан биргаликда унинг ҳисобини юритиш чораларини кўриш. Дон ва нон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш тадбирлари учун харид қилинадиган бугдойнинг ҳисоб-китоби Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги балансидан юритилади ҳамда ушбу доннинг сифати, шунингдек, миқдори учун «Ўздонмахсулот» АК таркибидаги корхоналар ва хусусий секторга маъсۇл ҳисобланади. Давлат захирасидаги бугдойни алмаштиришнинг амалдаги тартиби сақлаб қолинади.</p>	<p>Чора-тадбирлар режаси</p>	<p>2020 йил 20 апрель</p>	<p>Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат захираси қўмитаси, «Ўздонмахсулот» АК, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Агросаноат мажмуи устидан назорат қилиш инспекцияси, Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги, Молия вазирлиги</p>
5.	<p>Дон сақлашга талабгор бўлган, мулкчилик шаклидан қатъи назар барча дон қабул қилиш корхоналарининг лабораториялари ва тарозиларини хатлов ҳамда аттестациядан ўтказиш, руҳсатномалар бериш, дон сақлашга руҳсат этилган корхоналар рўйхати ҳамда уларнинг дон сақлаш қувватларини оммавий ахборот воситаларида эълон қилиш.</p> <p>Дон ва нон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш тадбирларини амалга ошириш учун сотиб олинган галла сақланаётган омборларда галланинг сифати ва миқдори бўйича тўғри сақлашни юзасидан ойлик назорат ўрнатилишини таъминлаш.</p>	<p>Чора-тадбирлар дастури</p>	<p>2020 йил 25 апрель</p>	<p>Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Агросаноат мажмуи устидан назорат қилиш инспекцияси, «Ўзстандарт» агентлиги, «Ўздонмахсулот» АК, Тегирмончиқар уюшмаси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари</p>
6.	<p>Дон ва нон маҳсулотларига бўлган талабни таҳлил қилиш, дон ва нон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш учун харид қилинадиган бугдой ҳажмининг прогноз кўрсаткичларини ишлаб чиқиш.</p>	<p>Чора-тадбирлар режаси</p>	<p>Ҳар йили мавсум олдидан</p>	<p>Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги, Молия вазирлиги, Ўзбекистон фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши</p>
7.	<p>2020 йил ҳосилидан дон ва нон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш учун сотиб олиннадиган бугдой учун шартнома муносабатларини қайта кўриб чиқиш.</p> <p>Бунда, тузилган контрактация шартномалари ҳажмини 25 фоизга камайтириб, 2020 йилда Молия вазирлиги ҳузуридаги Жамғарма томонидан 2 265 минг тонна (товар дон ва уруғлик дон) бугдойни харид қилиш чоралари кўрилади.</p>	<p>Намунавий шартнома лойиҳаси</p> <p>Комплекс чора-тадбирлар</p>	<p>2020 йил 15 март</p>	<p>Адлия вазирлиги, Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги, «Ўздонмахсулот» АК, Молия вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари</p>
8.	<p>Фермер ҳўжаликлари ихтиёрида қолган донни дон сақловчи сизимларга эга бўлган корхоналарда шартнома асосида сақлашни ташкил этиш.</p>	<p>Амалий чора-тадбирлар</p>	<p>2020 йил 15 май, доимий</p>	<p>Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги, Ўзбекистон фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари</p>

ларни амалга ошириш ҳамда галлани сақлаш тартибларини тасдиқласин;

«Ўздонмахсулот» АК тизимига кирувчи дон корхоналарини 2020-2021 йилларда белгиланган тартибда босқичма-босқич хусусий секторга сотиш чора-тадбирларини белгиласин.

12. Куйидагилар:

Галла етиштиришга давлат буюртмаси босқичма-босқич бекор қилиниши ҳамда соҳага бозор тамойиллари кенг жорий этилишини ташкил этиш бўйича амалга ошириладиган чора-тадбирлар дастури 1-иловага мувофиқ;

Галла етиштириш, харид қилиш ва сотишга бозор тамойилларини кенг жорий этишни мувофиқлаштирувчи Республика кенгаши таркиби 2-иловага** мувофиқ тасдиқлансин.

13. Республика кенгашига (А.Арипов) куйидаги вазифалар юклатилсин:

галла етиштиришга давлат буюртмаси босқичма-босқич бекор қилиниши ҳамда соҳага бозор тамойиллари кенг жорий этилишини ташкил этиш бўйича амалга ошириладиган чора-тадбирлар дастури икросини ўз вақтида таъминлаш;

2021 йил ҳосилидан бошлаб дон ва нон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш тадбирларини амалга ошириш учун харид қилинадиган бугдой ҳажмини белгилаш;

ҳудудларнинг табиий-иклим шароитларидан келиб чиқиб, галла экин майдонларини навлар бўйича жойлаштириш;

дон ва нон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш тадбирларини амалга ошириш учун харид қилинган галлани сақловчи корхоналар рўйхатини шакллантириш;

озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш механизмларини такомиллаштириш бўйича тақлифларни ишлаб чиқиш;

дон ва нон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш тадбирларини амалга ошириш жараёнида юзага келадиган барча масалаларни ҳал этиб бориш.

14. Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг аграр ва озиқ-овқат соҳаларини ривожлантириш масалалари бўйича ўринбосари Ў.Барноев:

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликларининг тақлифларига асосан «Ўзстандарт»

агентлиги билан биргаликда календарь йилнинг 1 майига қадар талабдор корхоналарнинг дон сақлаш сигимлари хатловдан ўтказилишини ва уларнинг амалдаги талабларга мослиги тўғрисида ҳулоса берилишини, ижобий ҳулоса берилган корхоналарнинг лабораториялари ва тарозиларини хатловдан ўтказилишини, тегишли рухсатномалар берилишини, дон сақлашга рухсат этилган корхоналар рўйхати тасдиқланишини ҳамда уларнинг дон сақлаш қувватларини оммавий ахборот воситаларида эълон қилиб боришни таъминлаш;

қишлоқ ҳўжалиги вазири Ж.Ходжаев, сув ҳўжалиги вазири Ш.Ҳамраев, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва туманлар ҳокимликлари билан биргаликда белгиланган тартибда ерларнинг мелiorация ҳолатини яхшилаш ва тупроқ унумдорлигини ошириш, галла етиштиришга замонавий ҳамда энергия ва ресурстежамкор технологияларнинг жорий этилишини, фермер ҳўжалиқларини сув билан таъминлаш ҳамда комплекс агротехник тадбирларнинг ўз вақтида ва сифатли бажарилишида амалий ёрдам кўрсатиш.

15. Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги ва Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги билан биргаликда ушбу қарор мазмун-моҳияти ҳамда мақсад ва вазифаларининг оммавий ахборот воситаларида кенг ёритилишини таъминласин.

16. Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги Молия вазирлиги, манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда икки ой муддатда қонун ҳўжатларига ушбу қарордан келиб чиқадиган ўзгартириш ва қўшимчалар тўғрисида Вазирлар Маҳкамасига тақлифлар киритсин.

17. Мазкур қарорнинг икросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазир А.Н.Арипов ва Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси раҳбари З.Ш.Низомидинов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президентини Ш.МИРЗИЁЕВ.

Тошкент ш.,
2020 йил 6 март
ПҚ-4634-сон.

ЎзР Президентининг
2020 йил 6 мартдаги ПҚ-4634-сон қарорига
1-ИЛОВА

Галла етиштиришга давлат буюртмаси босқичма-босқич бекор қилиниши ҳамда соҳага бозор тамойиллари кенг жорий этилишини ташкил этиш бўйича амалга ошириладиган чора-тадбирлар ДАСТУРИ

Т/р	Тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Ижро муддати	Масъул ижрочилар
1.	Ички бозорда дон ва нон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш тадбирларини амалга ошириш учун бугдойни харид қилиш тартибини ишлаб чиқиш: Бунда: дон нархлари барқарорлигини таъминлаш тадбирларини амалга ошириш учун ҳудудлар кесимида харид қилинадиган галла ҳажмини аниқлаш; харид қилинадиган галла учун ҳисоб-китобларни амалга ошириш назарда тутилади.	Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳаси	2020 йил 1 май	Молия вазирлиги, Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги, Давлат статистика қўмитаси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари
2.	Дон ва нон маҳсулотлари барқарорлигини таъминлаш тадбирларини амалга ошириш учун харид қилинадиган галлани сақлаш тартибини ишлаб чиқиш. Бунда, дон ва нон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш учун сотиб олиннадиган донни сақлаш сигимларини сертификатлаш назарда тутилади.	Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳаси	2020 йил 1 апрель	Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Агросаноат мажмуи устидан назорат қилиш инспекцияси, Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги, «Ўзстандарт» агентлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Адлия вазирлиги, Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, «Ўздонмахсулот» АК

**Қарорга 2-илова «СБХ»да берилмайдۇ. Ҳужжатнинг тўлиқ матни билан «Норма» АҚТ ва nrm.uz сайтида таншишиш мумкин.

Пахтачиликда бозор тамойиллари жорий этилиши муносабати билан пахта етиштирувчи фермер хўжаликлари ва қайта ишловчи корхоналарнинг ўзаро муносабатларини тартибга солиш бўйича амалга ошириладиган чора-тадбирлар
ДАСТУРИ

Т/р	Тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Ижро мuddати	Маъсул ижрочилар
1.	Пахта хом ашёси етиштиришни молиялаштиришнинг янги тартибини ишлаб чиқиш. Бунда, 2021 йил ҳосилидан бошлаб, пахта хом ашёси етиштириш харажатларини молиялаштириш учун имтиёзли кредитларни фермер хўжалиklarининг талабидан келиб чиқиб, ажратиш тизимини жорий этиш назарда тутилсин.	Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳаси	2020 йил 1 апрель	Молия вазирлиги, Марказий банк, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги
2.	Пахта хом ашёси етиштириш учун кластер корхоналари ва фермер хўжаликларига ажратиладиган кредит маблағларини ягона махсус банк карталари орқали ойма-ой эркин тасарруф қилиш механизмини синов тариқасида Бухоро вилоятда татбиқ этиш ва тажриба натижаларига қўра бошқа ҳудудларда ҳам жорий қилиш.	Чора-тадбирлар режаси	2020 йил 1 апрель	Марказий банк, тижорат банклари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари
3.	2021 йил ҳосилдан пахта толасини ишлаб чиқариш ва етказиб бериш балансини тасдиқлаш амалиётини бекор қилиш.	Чора-тадбирлар режаси	2020 йил 1 сентябрь	Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, «Ўзпахтасаноат» АЖ, «Ўзтўқимачиликсаноат» уюшмаси
4.	«Ўзагросервис» АЖ тизимидаги туман машина трактор паркларининг вилоят машина трактор парклари бирлашмаларига тегишли улушларини пахта-тўқимачилик кластерларига белгиланган тартибда сотиш.	Чора-тадбирлар режаси	2020 йил 1 апрель	«Ўзагросервис» АЖ, Давлат активларини бошқариш агентлиги, «Ўзтўқимачиликсаноат» уюшмаси, Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Молия вазирлиги, «Ўзагролизинг» АЖ, тижорат банклари
5.	Нархлари (тарифлари) давлат томонидан тартибга солинадиган ижтимоий аҳамиятга эга товарлар (хизматлар) ва уларнинг стратегик турлари руйхатидан пахта маҳсулотини чиқариш.	Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳаси	2020 йил 10 апрель	Монополияга қарши курашиш қўмитаси, Молия вазирлиги, «Ўзпахтасаноат» АЖ
6.	«Пахтасаноат ҳудудий акциядорлик» бирлашмаларининг пахта тозалаш заводларидаги акция (улуш) пакетлари сотилишига қадар, ушбу заводлар томонидан пахта хом ашёсини қабул қилиш, сақлаш ва қайта ишлаш хизмати (тегермон усулида) кўрсатилишини таъминлаш.	Чора-тадбирлар режаси	2020 йил 20 март	«Ўзпахтасаноат» АЖ, Давлат активларини бошқариш агентлиги, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари
7.	Пахта хом ашёси ҳисоб-китобини тўғри юритиш мақсадида «Ўзпахтасаноат» АЖнинг «Ўзпахта» автоматлаштирилган тизимини Қишлоқ хўжалиги вазирлигига ўтказиш.	Чора-тадбирлар режаси	2020 йил 1 июль	«Ўзпахтасаноат» АЖ, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги
8.	«Ўзпахтасаноат» АЖни тугатиш бўйича Давлат активларини бошқариш агентлиги ҳузурида бюджетдан ташқари Давлат активларини бошқариш, трансформация ва хусусийлаштириш жамғармаси маблағлари ҳисобига молиялаштириладиган Лойиҳа офисини ташкил этиш. Қуйидагиларни назарда тутувчи «Йўл харитасини» тасдиқлаш учун Вазирлар Маҳкамасига киритиш: а) «Ўзпахтасаноат» АЖни тугатиш, активларини ва мажбуриятларини хатловдан ўтказиш, унинг тизимидаги корхоналарни хусусийлаштириш жараёнларини мувофиқлаштириш; б) «Ўзпахтасаноат» АЖни тугатиш комиссияси томонидан бажариладиган тадбирларни белгилаш. Бунда: пахта тозалаш корхоналаридаги «Пахтасаноат» ҳудудий акциядорлик бирлашмалари акция (улуш) пакетларини белгиланган тартибда сотиш; Ҳукумат қарорларига асосан пахта-тўқимачилик кластерларига бўлиб тулаш шарти билан сотилган ҳамда тузилган олди-сотди шартномаси мажбуриятлари пахта-тўқимачилик кластерлари томонидан бажарилмаган тақдирда, мазкур пахта тозалаш корхоналаридаги «Пахтасаноат» ҳудудий акциядорлик бирлашмаларига тегишли акция (улуш) пакетларни белгиланган тартибда сотиш; пахта тозалаш корхоналаридаги «Пахтасаноат» ҳудудий акциядорлик бирлашмалари улушларини сотиш жараёнлари якунлангандан сўнг «Ўзпахтасаноат» АЖ ва «Пахтасаноат» ҳудудий акциядорлик бирлашмаларини тугатиш; в) Лойиҳа офиси «Ўзпахтасаноат» АЖ ва «Пахтасаноат» ҳудудий акциядорлик бирлашмаларини тугатиш жараёнини назорат қилиши ва тугатилгандан сўнг активларини қабул қилиши назарда тутилади.	Лойиҳа офисини тузиш	2020 йил 20 март	Давлат активларини бошқариш агентлиги, Молия вазирлиги, манфаатдор вазирлик ва идоралар
		Чора-тадбирлар режаси	2020 йил 1 май	Молия вазирлиги, Давлат активларини бошқариш агентлиги, Лойиҳа офиси, «Ўзпахтасаноат» АЖ, Монополияга қарши курашиш қўмитаси, Давлат солиқ қўмитаси, тижорат банклари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари

T/p	Тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Ижро мuddати	Масъул ижрочилар
9.	Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Республика ҳудудларида тивув-трикотаж маҳсулотлари ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида» 2019 йил 28 майдаги ПҚ-4341-сон қарорига мувофиқ 2020-2021 йилларда республика ҳудудларида ташкил этилиши белгиланган тивув-трикотаж мажмуаларини пахта-тўқимачилик кластерлари томонидан ишга туширилишини таъминлаш. Бунда, пахта-тўқимачилик кластерларига тивув-трикотаж мажмуаларини ишга тушириш учун алоҳида имтиёзли кредитларни ажратиш назарда тутилади.	2020-2021 йилларда мажмуаларни ташкил этиш бўйича манзили (дислокация) дастурга ўзгартириш қиритиш ва зарурий молиявий манбалар билан таъминлаш	Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 28 майдаги ПҚ-4341-сон қароридан белгиланган мuddатларда	Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Молия вазирлиги, «Ўзтўқимачиликсаноат» уюшмаси, «Ўзпахтасаноат» АЖ, тегишли тижорат банклари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари
10.	Жаҳон банкининг «Қишлоқ ҳўжалигини модернизация қилиш» лойиҳаси доирасида туманларда қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари, шу жумладан пахта ва галла экилган майдонларда, экинларнинг ривожланиш ҳолати ва қутилаётган ҳосил прогнози билан шуғулланувчи ахборот-маслаҳат марказларини ташкил этиш ва уларни техник воситалар билан таъминлаш. Ахборот-маслаҳат марказлари томонидан: қутилаётган ҳосил, экинларнинг ривожланиш ҳолати, омондорлардаги маҳсулот ҳажми бўйича ҳудудлар кесимида маълумотларнинг даврий равишда эълон қилиб борилиши; ҳўжаликларга тупроқ унумдорлигини аниқлаш ва уни ошириш, агротехник тадбирларни мақбул мuddат ва даражада ўтказиш, зараркундаларнинг тарқалиши ва уларга қарши курашиш тадбирларини ўтказиш, маҳсулотларни сотиш ва бошқа масалаларида консултиватив хизматлари берилиши йўлга қўйилади.	Чора-тадбирлар режаси	2020 йил 1 сентябрь	Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги, Молия вазирлиги
11.	Жаҳон бозори нархлари таҳлиладан келиб чиқиб, ҳосил йилида қутилаётган минимал нархларни эълон қилиши.	Бюллетень чоп этиш, ОАВда эълон қилиш	Ҳар йили 1 декабрь	Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги, Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Ўзбекистон фермер, деҳқон ҳўжалиги ва томорқа ер эгалари кенгаши, «Ўзтўқимачиликсаноат» уюшмаси
12.	Ушбу қарорнинг мазмун-моҳияти ҳамда мақсад ва вазифалари тўғрисида махсус телекўрсатувлар ташкил этиш, реклама роликлари тайёрлаш орқали оммавий ахборот воситаларида кенг ёритилишини таъминлаш.	Амалий чора-тадбирлар	Ҳар ҳафта	Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ
ҚАРОПИ

**ФАЛЛА ЕТИШТИРИШ, ХАРИД ҚИЛИШ ВА СОТИШГА БОЗОР
ТАМОЙИЛЛАРИНИ КЕНГ ЖОРИЙ ЭТИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТўҒРИСИДА***

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 23 октябрдаги «Ўзбекистон Республикаси қишлоқ ҳўжалигини ривожлантиришнинг 2020–2030 йилларга мўлжалланган стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида»ги ПҚ-5853-сон Фармони ижросини таъминлаш, хусусан давлат буюртмаси асосида бошоқли дон етиштириш амалиётини бекор қилиш, харид қилиш ва сотишда бозор тамойилларини кенг жорий этиш, қишлоқ ҳўжалигида меҳнат унумдорлигини ошириш ва манфаатдорликни таъминлашга қаратилган қулай агробизнес муҳитини яратиш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Молия вазирлиги, Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги, «Ўздонмаҳсулот» АК ва Ўзбекистон фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашининг фермер ҳўжаликлари ва галлачилик кластерлари билан «Ўздонмаҳсулот» АК тизимидаги корхоналар ўртасида 2020 йил ҳосилидан давлат харидлари доирасида тузилган контрактация шартномалари миқдорини ҳар бир галла етиштирувчи учун 25 фоизга камайтириш тўғрисидаги таклифига розилик берилсин.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги

Қишлоқ ҳўжалигини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш жамғармаси (кейинги ўринларда – Жамғарма) томонидан давлат харидлари доирасида 2 265 минг тонна бугдой (уруғлик дон учун амалдаги устама тўлаш тартибини сақлаб қолган ҳолда) ички бозорда дон нархлари барқарорлигини таъминлаш тадбирларини амалга ошириш учун харид қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси жорий йил 10 майга қадар жаҳон бозори ва минтақавий биржа нархлари ҳамда республикада қутилаётган ҳосилни инobatга олиб, дон ва нон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш тадбирларини амалга ошириш учун 2020 йилда харид қилинадиган галла нархларини белгиласин.

2. Белгилаб қўйилсинки:

а) 2020 йил ҳосилидан бошлаб:

давлат буюртмаси асосида бошоқли дон етиштириш амалиёти босқичма-босқич бекор қилинади;
ички бозорда дон ва нон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш тадбирларини амалга ошириш учун давлат томонидан харид қилинадиган бугдой мулкчилик шаклидан қатъи назар барча корхоналарнинг дони сақлаш талабларига

*Ушбу ҳужжат Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базасида (lex.uz) расман эълон қилинган ва 7.03.2020 йилдан кучга кирди.

мос келадики омборлар (сигимлар)да шартнома асосида сақланади;

б) 2021 йил ҳосилидан бошлаб:

давлат томонидан жаллага харид нархини белгилаш амалиётидан тўлиқ воз кечилади;

давлат хариди тўлиқ бекор қилинадиган ҳамда фермерлар ва бошқа корхоналар томонидан етиштириладиган жалла барча истеъмолчиларга, шу жумладан донни қайта ишловчи корхоналар, жаллачилик кластерлари ва трейдерларга биржа савдолари орқали ёки тўғридан-тўғри шартномалар (фьючерс, форвард ва бошқалар) асосида эркин нархларда сотилади;

ички бозорда дон ва дон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш тadbирларини амалга ошириш учун зарур миқдордаги дон Жамғарма томонидан фьючерс, форвард шартномалари асосида ёки биржа савдолари орқали эркин нархларда харид қилинади;

дон етиштирувчи хўжалиқларни сифатли уруғлик билан таъминлаш мақсадида сертифицикланган уруғлик етказиб бериш тизими сақлаб қолинади ҳамда 2021–2023 йилларда уруғлик етказиб бериш босқичма-босқич Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги Уруғчиликни ривожлантириш маркази таркибидаги уруғчилик кластерлари ва элита уруғчилик хўжалиқлари, жаллачилик кластерлари зиммасига оқлатилади.

3. Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжалиқлари ва томорқа ер эгалари кенгаши билан биргаликда жаҳон бозори, минтақавий биржалар нархларини таҳлил қилган ҳолда, ҳар йили 1 августга қадар келгуси йил жалла ҳосили учун қўтлаётган минимал нархларни эълон қилсин ҳамда бозорлардаги нархлардан келиб чиқиб, ҳар чорада ушбу нархга тузатишлар киритиб, оммавий ахборот воситаларида эълон қилиб борилишини таъминласин.

4. Республика ички бозорда дон ва дон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш тadbирларини амалга ошириш Жамғарма зиммасига оқлатилади.

Ички бозорда дон ва дон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш тadbирларини амалга ошириш учун Жамғарма томонидан харид қилинадиган дон Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Молия вазирлиги ва Монополияга қарши курашиш бўлими билан келишилган ҳолда, Бош вазирнинг агар ва озиқ-овқат соҳаларини ривожлантириш масалалари бўйича ўринбосари томонидан тасдиқланадиган ойлик график асосида Жамғарма томонидан биржа савдоларида сотувга қўйилади.

5. Дон ва дон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш учун зарур миқдордаги бугдойни харид қилиш билан боғлиқ харажатлар (сотиб олиш, ташши, сақлаш), харид қилиш ва сотиш нархлари ўртасида юзага келган тафовут (ижобий, салбий) Жамғарма молиявий фаолияти акунларига олиб борилади ҳамда зарур ҳолатларда юзага келган салбий тафовут Жамғармага республика бюджетидан қоплаб берилади.

6. 2020 йил 1 июндан бошлаб:

а) фермер хўжалиқлари, жаллачилик кластерлари ва Уруғчиликни ривожлантириш маркази таркибидаги элита уруғчилик хўжалиқларининг жалла етиштириш харажатларини молиялаштириш учун тижорат банклари томонидан Жамғарма маблағлари ҳисобидан 12 ой муддатгача жалла ялли ҳосили умумий қийматининг 40 фоизигача бўлган миқдорда молиялаштирилганда йиллик 10 фоиз, 50 фоизигача бўлган миқдорда молиялаштирилганда йиллик 12 фоиз ставкадан (шундан банк маржаси 2 фоиз) ошмаган миқдорда кредитлар ажратилади.

Бунда:

фермер хўжалиқлари, жаллачилик кластерлари ва Уруғчиликни ривожлантириш маркази таркибидаги элита уруғчилик хўжалиқлари агротехник тadbирларни ўтказиш хусусиятларидан келиб чиқиб, кредит маблағларидан эркин фойдаланади ҳамда моддий ресурслар етказиб берувчиларни ихтиёрий танлайди; жаллачилик кластерлари томонидан фермер хўжалиқлари-

нинг жалла етиштириш билан боғлиқ харажатларини бундақлаш пул маблағлари шаклида амалга оширилади;

жалла етиштириш харажатларини молиялаштиришга ажратилган кредит маблағларининг муддатига қайтарилмаган қисми тижорат кредити сифатида қайта расмийлаштирилади;

б) мулкчилик шаклидан қатъи назар, фақат донни қайта ишловчи корхоналар ҳамда донни қайта ишлаш қувватига эга бўлган жаллачилик кластерлари томонидан республикада етиштирилган жаллани харид қилиш учун тижорат банклари томонидан 12 ой муддатгача 50 миллиард сўмгача миқдорда тижорат кредитлари ажратилади.

Бунда:

миллий валютада ажратиладиган тижорат кредитлари бўйича фоиз ставкасининг Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг асосий ставкасидан ошадиган, лекин 10 фоиз пунктдан кўп бўлмаган қисмига;

хорижий валютада ажратиладиган кредитлар бўйича тижорат банклари томонидан белгиланган фоиз ставкасининг 30 фоизигача, лекин 3 фоиз пунктдан кўп бўлмаган миқдорда фоиз харажатларини қоплаш учун Тadbиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жамғармаси ҳисобидан компенсация берилади;

жаллани харид қилиш учун ажратилган кредит маблағларининг муддатига қайтарилмаган қисмига Тadbиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жамғармаси ҳисобидан компенсация берилади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига Марказий банкининг асосий ставкаси ўзгарган ҳолларда Жамғармадан ажратилаётган кредитлар фоиз ставкаларига, банк маржасига ҳамда Тadbиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жамғармаси ҳисобидан бериладиган компенсация миқдорида ўзгартириш киритиш ҳуқуқи берилади.

7. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжалиқлари ва томорқа ер эгалари кенгаши, «Ўздонмаҳсулот» АК ва бошқа манфаатдор идоралар билан биргаликда икки ой муддатда дон сақлаш сигимларига эга бўлган тadbиркорлик субъектларини жалб этган ҳолда, 2020 йил ҳосилидан бошлаб етиштириладиган бошоқли донни қабул қилиш ва сақлаш бўйича хизмат тарифларини тасдиқласин.

8. Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Давлат статистика қўмитаси, «Ўздонмаҳсулот» АК, Жамғарма, Қўрақаллогистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари билан биргаликда бир ой муддатда 2020 йилда, 1 апрелга қадар келгуси йилларда ички бозорда дон ва дон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш тadbирларини амалга ошириш учун сотиб олинadиган жалланинг ҳудудлар кесимидаги тақсимотини ва ушбу жаллани сақлашга талабот корхоналарининг ҳудудлар кесимидаги рўйхатини шакллантирсин.

9. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Агросаноат мажмуи устидан назорат қилиш инспекцияси дон сақланаётган корхоналарда унинг сифати ва миқдори бўйича тўғри сақланиши юзасидан ойлик назорат ўрнатилишини таъминласин.

10. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги ҳузуридаги Кичик бизнес ва тadbиркорлиқни ривожлантириш агентлиги Ўзбекистон Республикаси Марказий банки, тижорат банклари билан биргаликда жаллачилик кластерлари ва донни қайта ишловчи корхоналарга республикада етиштирилган донни харид қилиш учун мазкур қарорда белгиланган кредит ажратиш механизми бўйича ўқув-семинарларни ташкил этсин ва оммавий ахборот воситаларида кенг ёритилишини таъминласин.

11. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси 2020 йил 1 майга қадар:

дон ва дон маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш тadbирларини амалга ошириш учун харид қилинадиган жалла ҳажмининг ҳудудлар кесимида аниқлаш ва ҳисоб-китоб-

БЕПУЛ БЕРИШДАН ҚҚС: ҲИСОБОТДА АКС ЭТТИРИШ

? Корхона ўзи ишлаб чиқарган маҳсулот ва товарларни реализация қилиш нархи бўйича сотади, шунингдек уларни реклама мақсадларида бепул беради ва таннархи бўйича ҳисобдан чиқаради. Бепул бериш иқтисодий жиҳатдан оқланган ҳисобланади, корхонада реализация бўйича 2 турдаги айланма вужудга келади: 15%дан ва ҚҚСсиз.

Товарларни бепул бериш иқтисодий жиҳатдан ўзини оқлаганда, ҳисобга олиниши лозим бўлган сума қандай усулда (мутаносиб ёки алоҳида-алоҳида) аниқланади? Бундай бериш ҚҚС ҳисоб-китобида қандай акс эттирилади?

– Бепул бериш ҳолатлари иқтисодий жиҳатдан ўзини оқлаганда, реализация бўйича айланма сифатида қаралмайди.

Товарларни бепул бериш ёки бепул хизматлар кўрсатиш куйидаги шартлардан ҳеч бўлмаганда бирига риоя этилганда иқтисодий жиҳатдан ўзини оқлайди деб эътироф этилади (СК 239-м. 3-қ.):

1) даромад олишга қаратилган фаолиятни юритиш мақсадида амалга оширилган бўлса;

2) шундай тadbиркорлик фаолиятини сақлаш ёки ривожлантириш учун зарур бўлса ва харажатларнинг тadbиркорлик фаолияти билан боғлиқлиги асосланган бўлса;

3) қонун ҳужжатларининг қоидаларидан келиб чиқса.

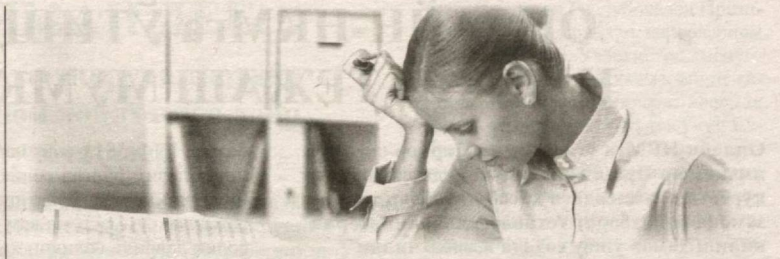
Иқтисодий жиҳатдан ўзини оқлаган деб эътироф этиш учун ҳеч бўлмаган битта шартга риоя этилса,

товарларни бериш ҚҚСсиз амалга оширилади.

Бирок бу корхонада ҚҚС солинадиган айланма ва ҳисобга олиш мақсадида ҚҚСдан озод этилган айланма вужудга келишини аниқламайди.

Амалга оширилган алоҳида-алоҳида ҳисоб юритиш лозим бўлган ҚҚС солишдан озод этиладиган айланмалар СКнинг 243-246-моддаларида кўрсатилган (СК 268-м. 1-қ.). Товар намуналарини реклама мақсадларида бериш ҚҚСдан озод этилган «имтиёзли» айланмаларга киритилмайди.

ҚҚС ҳисоб-китобига фақат реализация қилиш бўйича айланма, шу жумладан ҚҚСдан озод этилган айланма киритилади. Товар намуналарини реклама мақсадларида бериш айланма ҳисобланмайди, бундай бериш ҚҚС ҳисоб-китобида акс эттирилмайди.

ЖШДС БЎЙИЧА ИМТИЁЗЛАРНИ БИРГА ҚЎЛЛАШ

2019 йилнинг май ойида ходимга қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини сотиб олиш учун ЭКИХнинг 12 баравари миқдоридан моддий ёрдам кўрсатилди, октябрь ойида эса ЭКИХнинг 12 баравари миқдоридан ишдан бўшаши нафақаси тўланди.

Ушбу тўловларга ЖШДС бўйича имтиёз қўлланиладими?

– 2019 йилда қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини сотиб олиш учун моддий ёрдам тарикасидаги тўловлар жисмоний шахсларнинг бошқа даромадлари ҳисобланади (2007 йилги тахрирдаги СК 178-м. 15, 16-б.). 12 ЭКИХ доирасидаги бундай тўловларга ЖШДС солинадиган (2007 йилги тахрирдаги СК 179-м. 1, 20-б.). Имтиёзлар ҳар бир даромад тури бўйича алоҳида-алоҳида қўлланилади. ЭКИХга қаррали миқдорларда назарда тутилган имтиёзларни ҳисоблаб чиқариш учун ЭКИХнинг 2019 йил 1 январидан бошлаб инобатга олинди (2007 йилги тахрирдаги СК 186-м. 1-қ.).

Эътибор беринг!

2019 йилда «базавий ҳисоблаш миқдори» тушунчаси жорий этилган, шу муносабат билан СКнинг 179-моддасига ЭКИХнинг қаррали миқдорларидаги имтиёзлар суммасига оид ўзгаришлар киритилди (3.12.2019 йилдаги ЎРҚ-586-сон).

Азизахон ТОШХЎЖАЕВА,
«Norma» МЧЖ эксперти.

ҲИСОБДОРЛИК БЎЙИЧА ПУЛ БЕРИШНИ ҲИСОБГА ОЛИШ

? Директор корхона эҳтиёжлари учун ҳам ашё сотиб олиш мақсадида нақд пул маблағларини ҳисобрақамдан ечиб олади. Бундан қандай бухгалтерия проводкалари билан акс эттириши лозим?

– Ҳисобрақамдан пул маблағларини ечиб олишда аввал улар корхона кассасига куйидаги проводкалар орқали кириб қилинади:

• 5010-«Миллий валютадаги пул маблағлари» счётининг дебети;

• 5110-«Ҳисоб-китоб счёти»нинг кредити.

Кейин корхона кассасидан пул маблағлари хўжалик харажатлари учун бўнак сифатида чиким ордери бўйича моддий жавобгар шахсга ҳисобдорлик остида берилади. Умумхўжалик эҳтиёжлари учун хо-

димга нақд пулга берилган турли хилдаги кичик инвентарь ва жиҳозлар 4230-«Умумхўжалик харажатлари учун берилган бўнақлар» счётида 5010-«Миллий валютадаги пул маблағлари» счёти билан корреспонденцияда ҳисобга олинади (Йўриқноманинг 183, 185-бандлари, АВ томонидан 23.10.2002 йилда 1181-сон билан рўйхатдан ўтказилган 21-сон БХМСга 2-илова).

Замира Жўраева,
«Norma» МЧЖ эксперти.

РЕКЛАМА

**«СОЛИҚЛАР:
САВОДЛАР ВА ЖАВОБЛАР»**

Ўзбек тилидаги қўлланмасини тақдим этамиз

Тошкент ш., Миробод тумани, Тааллимаржон кўчи, 101.
Тел.: (998 71) 200-00-90. E-mail: office@norma.uz.
web: www.norma.uz

? Корхона 2019 йил 1 октябрдан мотор мойларини импорт қилувчи сифатида ҚҚС тўлайди. Дастлабки импорт етказиб бериш 2019 йил августда амалга оширилган. ИМ 40 режимида БЮД расмийлаштирилган пайтдан бошлаб 2 ойга божхона тўловларини (бож ва ҚҚС) тўлаш мuddатимиз кечиктирилди. Октябрда тўловларни тўладик.

2019 йил декабрда ҳам шундай ҳолат юз берди: 2 ой ичида импортга ҚҚС тўлаш мажбурияти билан товар ИМ 40 режими бўйича божхонадан олинди. Тўловни қисман январда, қолган қисмини эса февралда тўладик.

2019 йил 1 октябрдан бошлаб импорт қилинган мойларни ҚҚС билан сотаямиз.

Божхона тўловлари мuddати кечиктирилганда импортга ҚҚСни қайси даврда ҳисобга олиш лозим? ҚҚС ҳисобланган ва ИМ 40 БЮДда акс эттирилгандами? Ёки амалда тўлангандан кейинми?

ИМПОРТГА ҚҚС: ҲАҚИҚАТДА ТЎЛАНГАНДАН КЕЙИН ҲИСОБГА ОЛИШ

– 2007 йилги ва янги тахрирдаги Солиқ кодексига ушбу масала бир хилда ёритилган: товарлар импорт қилинганда бюджетга тўланиши лозим бўлган ҚҚС суммасини аниқлашда солиқ тўловчи солиқни бюджетга тўлаш шартли билан ҚҚСни ҳисобга олиш орқали солиқ суммасини камайтиришга ҳақли (янги тахрирдаги СК 266-м. 1-қ. 3-б.; 2007 йилги тахрирдаги СК 218-м. 1-қ. 3-б.).

2019 йилда ҚҚС тўлашга ўтишда 1 октябрь ҳолатига қўра ҚҚС билан олинган товарлар қолдиқларини инвентарлашдан ўтказиш лозим. Октябрда импортга ҚҚС тўлангандан кейин ҚҚСнинг фақат сотилмаган товар қолдиғига тўғри келадиган қисми ҳисобга қабул қилиниши лозим (2007 йилги тахрирдаги СК 218-м. 6-қ.). 2019 йил

октябрь бошига келиб импорт қилинган барча товарлар ҚҚСсиз сотилган бўлса, божхонада тўланган ҚҚС ҳисобга қабул қилинмайди.

2020 йилда импорт қилинган товарларнинг ҚҚС билан сотилиши корхона учун солиқ солинадиган айланма ҳисобланади. Товар қачон – 2019 йил декабрда, 2020 йил январда ёки февралда сотилганидан қатъи назар, ҚҚС куйидаги тартибга ҳисобга қабул қилинади:

• январь ойи учун ҚҚС ҳисоб-китобида амалда тўланган ҚҚС суммаси ҳисобга олиниши мумкин;

• февралда ҳам шундай ҳисобга олинади.

Ольга БУСАРОВА,
«Norma» МЧЖ эксперти.

ҚОШ ҚЎЯМАН ДЕБ...

ёки сайёр солиқ текшируви тартиби
тўғрисидаги низом лойиҳасига доир
фикр-мулоҳазалар

Қабул қилиниши солиқ тўловчилар ва солиқ соҳаси мутахассислари томонидан анчадан буюн кутилаётган Сайёр солиқ текширувини ўтказиш тартиби тўғрисидаги низом лойиҳаси www.regulation.gov.uz Ўзбекистон Республикаси норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳалари порталида 17 мартга қадар муҳокама учун жойлаштирилган. Ушбу ҳужжат лойиҳасини ўрганиш кўпчиликлари бир қатор саволларни келтириб чиқарди. Сабаби унда Солиқ кодексига ёритилмаган айрим муҳим ҳолатлар аниқлаштирилиши зарур эди.

ташланмаган тақдирда, унга изоҳ бериш ва ушбу тадбирни амалга ошириш тартибини белгилаш зарур. Чунки Идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тайёрлаш ва қабул қилиш қоидаларининг (АВ томонидан 28.02.2014 йилда 2565-сон билан рўйхатдан ўтказилган) 37-бандида идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатда қонун ҳужжатларида мавжуд бўлмаган тушунчалар, шунингдек техник ва бошқа махсус тушунчалардан фойдаланилган ҳолатларда, ҳужжатда уларнинг таърифлари берилмади деб аниқ белгиланган.

Лойиҳанинг энг номақбул жиҳати, фикримизча, шундан иборатки, янги Солиқ кодекси қабул қилиниши билан солиқ назорати шакллари кескин қисқартирилди деб «хай-баракатла» қилинаётган бир вақтда солиқ қонунчилигимиздан қуйидагилар жой олмоқда:

- хронометраж кузагувни амалга ошириш;
- назорат-касса техникаси ва тўлов терминаллари қўлланилишини текшириш;
- солиқ солиш объектларини текшириш ва хўжалик юритувчи субъектларда ишловчи ходимлар сони мониторингини амалга ошириш;
- бозорлар, савдо комплекслари ва уларга туташ бўлган автотранспорт воситаларини вақтинчалик сақлаш жойлари фаолиятини текшириш;
- фаолиятни айрим турларини амалга ошириш учун лицензия ёки рухсат гувоҳномалари мавжудлигини текшириш;
- товар-моддий қимматликлар қолдиқларини ҳамда уларни автотранспорт воситалари орқали ташилиши

қонунчилигини текшириш каби назорат тадбирлари.

Лойиҳанинг 4-банди иккинчи қисмида солиқ тўлашдан бўйин товлаётган шахслар, яширилган солиқ солиш объектлари, шунингдек ноқонуний олиб қилинган товарлар етказилиши, сақланиши ва реализация қилиниши, яширин цехларни аниқлаш юзасидан солиқ тўловчининг номи олдидан кўрсатиш имкони бўлмаган сайёр (рейд) текширувларини ўтказиш тўғрисидаги буйруқларда солиқ тўловчининг номи кўрсатилмайди, деб белгиланган.

Солиқ кодексининг 139-моддаси 4-қисмида эса сайёр солиқ текшируви солиқ органи раҳбарининг (раҳбари ўринбосарининг) буйруғи асосида ўтказилади. Буйруқда солиқ тўловчининг номи, текширувчи шахсларнинг фамилияси, исми, отасининг исми ҳамда лавозими, текширувларни ўтказиш муддатлари ва мақсади кўрсатилади дейилган. Лойиҳанинг 2-қисми Солиқ кодексининг юқорида келтирилган нормасида белгиланган қоидалардан ташқари ваколатларни ўрнатмоқда.

2565-сон Қоидаларнинг 20-бандида идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжат Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунларига, унга нисбатан юқори юридик қучга эга бўлган бошқа қонун ҳужжатларига, мамлакатда олиб борилаётган ислохотларнинг мақсади ва вазифаларига мувофиқ бўлиши шарт эканлиги белгиланган. Шунингдек, Ўзбекистон Республикасининг «Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида»ги Қонуни 12-моддасида вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг буйруқлари ҳамда қарорлари Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорла-

ри, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва фармойишлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишлари асосида ҳамда уларни ижро этиш учун қабул қилинади дейилади. Солиқ кодексига «сайёр (рейд) текширувлари умуман назарда тутилмаган. Шунинг учун лойиҳа 4-бандида «рейд» текшируви ўтказиш бўйича асослар тўғрисидаги қоидаларни чиқариб ташлаш мақсадга мувофиқ бўлади.

Лойиҳанинг 7-бандида мазкур Низомда белгиланган тартибда ўтказилган сайёр солиқ текшируви натижаси бўйича қонун бузилиш ҳолатлари аниқланган тақдирда солиқ органлари томонидан қонунчиликда белгиланган тартибда қоралар қўрилади деб қайд этилган. Ҳолбуки, Солиқ кодексига сайёр текширувлари натижаси бўйича таъсир чораларини кўриш назарда тутилмаган.

Лойиҳанинг 22-бандида назорат-касса техникалари ва тўлов терминалларида фойдаланиш қоидаларига риоя этилишини текширишда солиқ органлари томонидан «халис харидор» хизматидан фойдаланиш мумкинлиги таъкидланган ва «халис харидор» солиқ органлари мансабдор шахслари томонидан қонунчиликка мувофиқ бир неча солиқ текширувларига, шунингдек солиқ текширувлари натижаларини кўриб чиқишда, шу жумладан суд органларида кўриб чиқишида иштирок этиш учун жалб этилиши мумкин дейилган.

Фикримизча, халис ўз номи билан халис бўлиши зарур. Агар бир халис харидор бир неча солиқ текширувларида иштирок этиш ҳуқуқига эга бўлса, солиқ органлари томонидан ўз ишларини осонлаштириш мақсадида ушбу тадбирларда доимо иштирок этувчи «навбатчи халис харидор»лар хизматидан доимо фойдаланишлари мумкин. Бу эса, ўз навбатида, мазкур тадбирларнинг «халис» ўтказилмаслигига олиб келади.

Яна бир хатарли жиҳати шундаки, сайёр солиқ текшируви солиқ хизмати органлари ва солиқ тўловчилар ўртасида бевосита мулоқот орқали амалга оширилади ва бу ҳолат коррупцияга сабаб бўладиган омиллардан ҳисобланади.

«Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида» Қонуннинг 20-моддасида давлат органлари ва тадбиркорлик субъектлари ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг масофавий шакллари кенг жорий этиш ижтимоий-иқтисодий ривожланиш ва тадбиркорлик соҳасида коррупциянинг олдини олишга доир чора-тадбирлардан бири этиб белгиланган. Яъни «инсон омил» тадбиркор ва давлат органи ўртасида жуда ҳам кам қўлланилиши керак.

Бинобарин, фикримизча, сайёр солиқ текширувлари муҳокамага қўйилган ҳужжат лойиҳаси вариантларида амалга ошириладиган бўлса, бу мамлакатимизда тадбиркорлик субъектларини ҳимоя қилиш, уларга энг қулай ишбилармонлик шарт-шароитларини яратиб бериш бўйича олиб бораётган ислохотларимиз мазмунига мувофиқ келмайди.

И. Тўрабоев,

Тошкент давлат юридик университети «Бизнес ҳуқуқи» кафедраси катта ўқитувчиси.

¹<https://podrobno.uz/cat/economic/proveryat-ili-ne-proveryat-kak-nalogovye-proverki-nuzhny-uzbekistanu-mnenie-eksperta>

² Россия Федерацияси Солиқ кодекси 89-м.

ҚОНУНЧИЛИКДАГИ ЯНГИЛИКЛАР

1-бетда

мутаносиблашган (тегишли равишда I ва II боблар).

Низомда БЮДга декларацияловчи шахснинг муқоабатига асосан ва божхона органи ташаббуси билан ўзгартириш ва (ёки) қўшимчалар киритиш мумкин бўлган ҳолатлар белгиланган. Шу билан бирга ҳужжатда декларантнинг муқоабатига асосан БЮДни қайтариб олиш ва божхона органи ташаббуси билан бекор қилиш мумкин бўлган вазиятлар келтирилган.

Э.Халилов қандай ҳолларда БЮДга ўзгартириш ва қўшимча киритиш, уни қайта расмийлаштириш, бекор қилиш ёки қайтариб олиш мумкинлигини тушунтирди, хусусан:

1) божхона расмийлаштируви жараёнида йўл қўйилган хато ва камчиликларни бартараф этиш мақсадида;

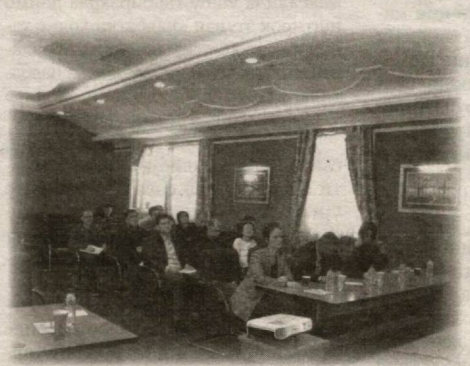
2) божхона қиймати ва (ёки) божхона тўловлари суммасини тўғрилаш зарурати юзга келганда;

3) товарларни ташишга мўлжалланган транспорт воситалари техник жиҳатдан носоз бўлганда;

4) экспортга расмийлаштирилган товарлар автотранспорт воситаси ташувида 10 кунга кадар, бошқа транспорт воситалари ташувида 20 кунга кадар олиб чиқилмаган ҳолатларда;

5) мазкур декларация бўйича расмийлаштирилган товарлар ёки уларнинг бир қисми ТИФнинг бошқа субъектига берилганда. Бундан импорт ёки экспортга расмийлаштирилиб, контракт шартлари тўлиқ бажарилган, шартли чиқарилмаган товарлар, шунингдек товардан фойдаланиш ҳуқуқи чекланган ҳамда БКнинг 96-моддаси таъсири остига тушган (бошқа шахсга ўтказилган) товарлар мустасно;

6) контракт (шартнома, келишув) шартлари ўзгарганда. Бундан импорт ёки экспортга чиқаришга расмийлаштирилиб, контракт шартлари тўлиқ бажарилган, шартли чиқарилмаган товарлар, товардан фойдаланиш ҳуқуқи чекланган ҳолатлар мустасно;

7) БЮД расмийлаштирилгандан сўнг, ундаги товарлар бўйича тузилган контрактларга қўшимча келишувлар киритилиб, уларга мувофиқ ҳужжатлик юритувчи субъектлар, хорижий ҳамкорлар ва уларнинг реквизитлари ўзгарган тақдирда;

8) битта товар юзасидан бир неча БЮД қабул қилинганда;

9) тақдим этилган ҳужжатлар билан тасдиқланган, қонун ҳужжатларига зид бўлмаган бошқа ҳолларда.

БЮД рўйхатга олиниб, расмийлаштирилмаган бўлса, декларант ёки декларацияловчи шахсга I-3 ва 9-ҳолатларда ўзгартириш ва (ёки) қўшимча киритишга руҳсат этилади (Низомнинг 8-банди).

Қуйидаги ҳолларда БЮДга ўзгартириш ва (ёки) қўшимча киритиш тақиқланади (Низомнинг 10-банди):

• декларант ёки декларацияловчи шахсдан БЮДда маълум қилинган товарларга нисбатан ҳужжатлар ва (ёки) маълумотлар талаб қилиниб, бу бўйича текширув якунига етмаган бўлса;

• БЮДда маълум қилинган товарларни божхона кўригидан ўтказиш белгиланиб, бу жараён якунига етмаган бўлса;

• БЮДдаги товарларни божхона экспертизасидан ўтказиш тайинланиб, бу жараён якунига етказилмаган бўлса.

Низомнинг 10-бандида назарда тутилган ҳолларда БЮДни қайтариб олиш тақиқланади. Шунингдек, ҳуқуқбузарлик ҳолатлари аниқланган БЮД бўйича иш кўриб чиқилиб, суд ёки ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган қарори чиққунга қадар ҳам БЮДни қайтариб олиш тақиқланади (Низомнинг 24-банди).

Дастлабки декларациялаш

2 апрелдан Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасининг божхона ҳудудига олиб кириладиган товарлар ва транспорт воситаларини расмийлаштиришда божхона тартиботларини тақомиллаштириш тўғрисида»ги қарори (31.12.2019 йилдаги 1057-сон) кучга киради.

Ҳужжатда ташувчилар ёхуд товар эгалари ёки товарга нисбатан ваколатларга эга бўлган шахслар ҳаво ва темир йўл транспортида ташилмаган товарлар ва транспорт воситалари, шу жумладан йўловчилар ва уларнинг багалари тўғрисида дастлабки электрон тарзда олдиндан ахборотни божхона органларининг ахборот тизимига бутунжаҳон Интернет тармоғи орқали:

• автомобиль транспортининг Ўзбекистон Республикаси божхона чегараси орқали ўтишидан бир соат олдин;

• темир йўл транспортининг Ўзбекистон Республикаси божхона чегарасига етиб келишидан бир соат олдин;

• узок йўналишни амалга оширишда - ҳаво транспортининг Ўзбекистон Республикаси божхона ҳудудига учиб келишидан 2 соат олдин;

• қисқа йўналишни амалга оширишда - ҳаво транспортининг учиб вақтида юбориши шартлиги белгиланган.

Шу билан бирга ҳужжатда фақат божхона органларининг «Ягона ойна» ахборот тизимида мувофиқлик сертификати, санитария-эпидемиология хулосаси, экологик сертификат берилиши тасдиқланган тақдирдагина товарларни Ўзбекистон Республикаси ҳудудига импорт қилишга руҳсат берилиши белгиланган.

Дастлабки божхона декларацияси тақдим этилганда товарларни эркин муомалага чиқариш БЮД рўйхатдан ўтказилган пайтдан бошлаб 3 соат ичида расмийлаштирилади, хавфларни бошқариш тизими томонидан юқори даражадаги хавф аниқланган ҳолатлар бундан мустасно.

ҚҚС тўлаш муддатини узайтириш

Яна бир ҳужжат 11 февралдан кучга кирди. Бу Вазирлар Маҳкамасининг «Товарлар (ишлар, хизматлар)ни импорт қилишда қўшилган қиймат солиғи тўловчилар учун қўшилган қиймат солиғини тўлаш муддатини узайтириш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида»ги қароридир (10.02.2020 йилдаги 76-сон). Қарор Президентнинг «Солиқ ва божхона имтиёзлари берилишини янада тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони (27.06.2019 йилдаги ПФ-5755-сон) ижро этиш юзасидан қабул қилинган. Низомнинг 10-бандига мувофиқ, олдин берилган имтиёзлар бекор қилинган тақдирда товарларни олиб кирганда, шунингдек товарлар (ишлар, хизматлар) импорт қилинганда солиқ тўлашдан озод этиш ўрнига ҚҚС тўловчиларга ишлар (хизматлар) импортида 120 кун муддат билан солиқ тўлаш бўйича муддатни узайтириш механизмларидан фойдаланиш мумкинлиги белгиланган.

Низомда муддатни узайтириш тартибига тааллуқли бўлган тартиб-таомиллар белгиланган. **Товарларни импорт қилишда** тўлов муддатини узайтириш имконияти давлат божхона хизмати **органлари томонидан** берилади (Низомнинг 8-банди). Норезидентлардан ишлар (хизматлар) сотиб олинганда ҚҚСни тўлаш бўйича мажбурий юзга келганда муддатни узайтириш ваколати солиқ органларига берилган (Низомнинг 17-банди).

Низомга I-иловада тўлов муддатини узайтиришга аризани расмийлаштириш тартибининг схемаси келтирилган бўлиб, унда тегишли органлар томонидан аризанинг кўриб чиқилиши учун белгиланган муддатлар ҳам кўрсатилган. Ариза қоғоз ёки электрон шаклда берилиши мумкин. **Импорт чоғида унга ҚҚС тўлашни таъминлашни** тасдиқловчи ҳужжат албатта илова қилинади.

Ваколатли органлар томонидан ариза ва унга илова қилинган ҳужжатларнинг Низом талабларига мувофиқлигини кўриб чиқиш учун 5 иш куни берилади. Тўлов муддатини узайтириш имкониятини бериш ёки уни рад этиш учун ҳам шунча вақт ажратилган.

Тўлов муддатини узайтириш имкониятининг берилиши рад этилган тақдирда, 1 иш куни давомида ариза берувчига рад этиш сабаблари кўрсатилган ҳолда ёзма равишда хабар берадилар. Тўлов муддатини узайтириш имконияти берилган тақдирда, унинг суммаси ва тугаш муддати кўрсатилади.

ҚҚС тўлаш муддатини кечиктириш учун ТИФ иштирокчиси божхона органига ҚҚС суммасини тўлаш бўйича ёзма мажбуриятни ўз ичига олган тегишли шаклдаги аризани тақдим этади (Низомга 2-илова). Шунингдек БКнинг 47-бандига мувофиқ ҚҚС тўлашни таъминлашни тасдиқловчи ҳужжатни ҳам тақдим этади, бундан солиқ хизмати томонидан йирик солиқ тўловчилар сифатида рўйхатдан ўтказилганлар мустасно.

Низомнинг 10-бандида белгиланган талабларга риоя қилмаслик ҳамда ҚҚСни тўлаш бўйича олдин тақдим этилган узайтирилган тўлов муддатини бузиш ҳолатларининг мавжудлиги ҚҚС тўлов муддатини узайтириш имкониятини беришни рад этиш учун асос бўлиб ҳисоб қилинади. ҚҚСни тўлаш муддатини узайтириш имкониятининг берилган ҳар бир куни учун тўланадиган ҚҚС суммасидан Ўзбекистон Республикаси МБ томонидан белгиланган, қайта молиялаштириш ставкасининг бир кун учун қайта ҳисобланган фоизининг 50 фоизи миқдоридан фоизлар ундирилади.

Тўлов муддати узайтирилган ҚҚС суммаси 120 кун ичида тўланмаган тақдирда, ушбу бандга мувофиқ фоизлар ҳисобланиши тўхта-тилади.

Агар солиқни тўлаш бўйича кечиктириш ёки бўлиб-бўлиб тўлаш имконияти ушбу модда иккинчи қисмининг 3-6-бандларида ва (ёки) тўртинчи қисмида кўрсатилган асосларга кўра берилган бўлса, кечиктириш ёки бўлиб-бўлиб тўлаш даврида амалда бўлган Ўзбекистон Республикаси Марказий банкнинг қайта молиялаштириш ставкасига тенг ставкадан келиб чиққан ҳолда қарз суммасига фоизлар ҳисобланади.

ЎЗР Солиқ кодексининг 100-«Солиқларни тўлашни кечиктириш ёки бўлиб-бўлиб тўлаш имкониятини бериш шартлари» моддаси.

ХАВФСИЗЛИК ЧЕГАРАСИ

ДАСТУРХОНДА «ИМПОРТ МАҲСУЛОТИ»

Кўшининг овқати ширин бўлади, деганларидек, одамлар хўроқданнинг ҳам «импортнийси»ни хуш кўради. Мамлакатимизда ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштиришга катта эътибор берилётган бўлса-да, четдан келтириладиган маҳсулотлар салмоғи ҳам кам эмас.

Маълумки, республикамизнинг ташқи савдо айланмаси йилдан-йилга ошиб бормоқда. Охириги йилларда экспортни қўллаб-қувватлаш бўйича бир қанча давлат дастурлари қабул қилинди ҳам. Лекин шу билан бир қаторда, республикамизга олиб кириладиган товарлар ассортиментини ва ҳажми ҳам ортиб бормоқда.

Шундай экан, озиқ-овқат маҳсулотларини импорт қилишда улар хавфсизлигини таъминлаш жамиятнинг ижтимоий-иқтисодий ҳолатини барқарор ривожлантириш, фуқаролар соғлиғи ва ҳаётини яхшилаш борасида асосий вазибалардан бўлиб қолмоқда. Бинобарин, «Озиқ-овқат маҳсулотининг сифати ва хавфсизлиги тўғрисида»ги Қонуннинг (30.08.1997 йилдаги 483-1-сон) 15-моддасида юртимиз ҳудудига олиб кириладиган озиқ-овқат маҳсулотлари тегишли норма ва қоидаларнинг талабларига жавоб бериши кераклиги белгиланган.

Таҳлилларга эътибор қаратилса, Ўзбекистон озиқ-овқат товарларидан асосан шакар, ун, ёғ, балик, сут маҳсулотларини импорт қилади. Ушбу товарлар аҳолининг асосий истеъмол товарлари ҳисобланиб, уларнинг сифатли ва давлат стандартларига мос бўлиши муҳим аҳамиятга эга. Чунончи, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълум қилишича, 2019 йилда 220 мингдан ортиқ инсонда овқатдан захарланиш ҳолати юз берган. Бугунги куннинг долзарб мавзуси бўлиб қолаётган коронавирус касаллиги ҳам истеъмол учун яроқсиз бўлган озиқ-овқат маҳсулотларини «дастурхонга олиб чиқиш»дан бошланганини таъкидлаш лозим.

Сифати кафолатланмаган озиқ-овқат маҳсулотларининг чегараларимиз орқали олиб ўтилишига ғов бўлаётган божхона хизмати ходимлари бу борада бир қатор чора-тадбирларни амалга оширишмоқда. Масалан, Наманган вилояти божхона бошқармаси Контрабанда ва божхона қонунчилиги бузилишига қарши курашиш бўлими ходимлари ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар билан ҳамкорликда Х.Ю.нинг яшаш хонадонидида тегишли

ҳужжатлари бўлмаган умумий қиймати 49,8 млн сўмлик 4 980 дона тамаки маҳсулотлари ноқонуний сакланиб келинаётганини аниқлашган.

Бундан ташқари, ДБҚ Контрабанда ва божхона қонунбузилиши ҳолатларига қарши курашиш бошқармаси ходимлари ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа органлар билан ҳамкорликда У.К. бошқарувидаги «Исузу» автомашинасининг юкхонасида 667,6 млн сўмлик ва К.Н. бошқарувидаги «Дамас» юкхонасида 42,1 млн сўмлик тегишли ҳужжатлари бўлмаган, сифати кафолатланмаган дори-дармон, озиқ-овқат маҳсулотлари ва бошқа турдаги товар-моддий бойликлар борлигини аниқлашди. Тезкор суриштирувлар натижасида аниқланишича, ушбу 709,7 млн сўмлик товарлар У.М.га тегишли экан.

Шундан келиб чиқиб эслатиш ўридлики, «Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонуннинг (26.04.1996 йилдаги 221-1-сон) 4-моддасига асосан, истеъмолчилар товар ва унинг ишлаб чиқарувчиси ҳақида маълумот олиш, сифатли товар истеъмол қилиш, ҳаёти, соғлиғи ва мол-мулки учун хавфли нуксонли бўлган товар ишлаб чиқарувчи (ижрочи, сотувчи)нинг гайриқонуний ҳаракати (ҳаракатсизлиги) туфайли етказилган моддий зиён, маънавий зарар тўлиқ ҳажмда қопланиши, бузилган ҳуқуқлари ёки қонун билан муҳофаза этиладиган манфаатлари ҳимоя қилинишини ўраб судга, бошқа ваколатли давлат органларига мурожаат этиш ҳуқуқига эга. Қолаверса, республикамиз ҳудудига сифатсиз озиқ-овқат маҳсулотлари олиб кирилишининг олдини олишга барчамиз масъулмиз.

А.ИБРАГИМОВ,

ДБҚ Божхона институти 4-курс курсанти.

ҚОНУНБУЗАРЛИКЛАР ФОШ ЭТИЛДИ

Маълумки, амалдаги тартибларга кўра республикамиз ҳудудига олиб кириладиган «ЕВРО-4» ва ундан ортиқ стандартларга мос келадиган юк ташиш ҳамда махсус мақсадларга мўлжалланган моторли транспорт воситалари импорт божхона божи ва қўшилган қиймат солиғидан озод қилинадиган технологик жиҳозлар рўйхатига киритилган.

ТЎЛОВЛАРНИ ЧЕТЛАБ ЎТИБ НЕТАСИЗ?

Бироқ божхона тўловларини тўламаслик мақсадида хорижий мамлакатдан олиб келинган техникаларнинг экологик даражасини нотўғри кўрсатишга уриниш ҳамда товарларнинг ТИФ ТН коддини ўзгартириш каби навбатдаги қонунбузарлик ҳолатлари божхона ходимлари томонидан фош этилди.

Тошкент шаҳар божхона бошқармасининг «Тошкент товар» ТИФ божхона пости ходимлари пойтахтимизда фаолият юритаётган корхона номига хориждан келтирилган 7 та «HOWO 6x4» кон самосвалини божхона юк декларацияси ва юк кузатув ҳужжатлари асосида божхона кўригидан ўтказишганда техникаларнинг коди божхоначиларда шубҳа уйғотди. Автотранспорт воситалари белгиланган тартибда экспертизадан ўтказилганда Экология ва атроф муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг хулосасига кўра улар «ЕВРО-4» эмас, балки «ЕВРО-2» экологик даражасига мос келиши маълум бўлди.

Натижада божхона тўловларидан имтиёз нотўғри қўлланилишининг олди олиниб, давлат бюджетига қўшимча 4,7 млрд сўм божхона тўловлари ҳисобланди.

Ҳозирда юқоридаги ҳолат юзасидан суриштирув ҳаракатлари бошлаб юборилган.

БФҚ ЙЎЛИ ТЎСИЛДИ

Сифати кафолатланмаган маҳсулотларнинг яширин айланмаси ҳозир энг хавфли «операция»лардан ҳисобланади. Бундай операцияларга қарши курашишда божхона органлари доим ҳушёрликни қўлдан бой бермаётирлар.

Пойтахт шаҳар божхона бошқармасининг Контрабанда ва божхона қонунчилиги бузилишига қарши курашиш бўлими ходимлари ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа идора вакиллари билан ҳамкорликда йирик миқдордаги биологик фаол қўшимчаларнинг (БФҚ) ноқонуний айланмасини фош қилишди.

Чилонзор туманида ўтказилган тезкор тадбирда А.К.нинг ёнидан иккита кутида умумий қиймати салкам 124 млн сўмлик 16 520 дона БФҚ борлиги аниқланди.

Тошкент шаҳар божхона бошқармаси Ахборот хизмати.

РЕКЛАМА

«КОРХОНА ЮРИСТИ»
электрон маълумотнома тизимини ЎЗБЕКТИЛИДА тақдим этамиз
Тошкент ш., Миробод тумани, Таллимаржон кўч., 1/1. Тел: (71) 200-00-90.
E-mail: office@norma.uz, web: www.norma.uz

<p>СОЛИК ВА ХАБАРЛАРИ Молиявий-иқтисодий, ахборот-ҳуқуқий газета</p> <p>ТАЪСИСЧИ «Norma» МЧЖ</p> <p>Газета 2018 йил 12 июнда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида рўйхатга олинган. Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 0040. Ҳафтада бир марта сешанба кунлари чиқади.</p>	<p>Бош муҳаррир Фарҳод Собирович ҚУРБОНБОВ</p>	<p>Нашр учун масъул — бош муҳаррир ўринбосари, масъул котиб Нодир Носирович АЛИМОВ</p> <p>Саҳифаловчи Наталья БАРАНОВА</p>	<p>МАНЗИЛИМИЗ: 100105, Тошкент ш., Миробод тумани, Таллимаржон кўч., 1/1 ТЕЛЕФОН/ФАКС Тахририят: (71) 200-00-90; E-mail: sbx@norma.uz, gazeta@norma.uz, web: norma.uz</p>	<p>Обуна, газеталар, китоблар, газеталарнинг электрон версияларини етказиб бериш ва харид қилиш масалалари бўйича (71) 200-00-30; «Norma» АҚТ бўйича — (71) 200-00-90; рекламани жойлаштириш бўйича (71) 231-07-91 телефон рақамларига мурожаат қилиш мумкин.</p> <p>Газета ношир — «ТОПРИНТ» МЧЖнинг компьютер базасида терилди ва саҳифаланди. Нашр қўрсаткичлари: «СБХ» — 186, «НТВ» — 165. Қўғоқ бичими — А3. Ҳажми — 4 босма табақ. Баҳоли келишилган нарҳда. Буюртма 8-315. Адади 810. Газета 2020 йил 16 март соат 15.00 да топширилди.</p>
---	---	--	---	--